

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)
ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

นางสาวสาวิตรี ณรงค์น้อย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PARTICIPATION OF CIVILIAN VOLUNTEERS FOR HOME SECURITY SERVICE IN
COMMUNITY CRIME PREVENTION

Miss Sawitree Narongnoi

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Sociology
Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)

ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

โดย

นางสาวสาวิตรี ณรงค์น้อย

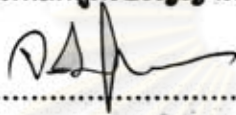
สาขาวิชา

สังคมวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

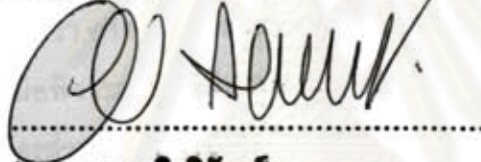
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

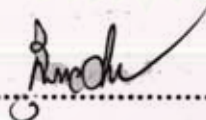

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.อมร วาณิชวิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

สาวิตรี ณรงค์น้อย : การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ใน การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน. (THE PARTICIPATION OF CIVILIAN VOLUNTEERS FOR HOME SECURITY SERVICE IN COMMUNITY CRIME PREVENTION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มิตร สมหวัง, 135 หน้า

การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม การแสดง บทบาท ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงบทบาทของหน่วยอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมภายในเขตเทศบาลตำบลทะเล ทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาสาสมัคร อป.พร. ในตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 100 คน ส่วนเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลที่ ศึกษาในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งออกแบบเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด

ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยรวมอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครเป็นราย ด้าน พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ และมีการประเมินผลตามลำดับ อาสาสมัครส่วนใหญ่เข้าใจ บทบาทการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับดี เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของ ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัคร และการเคยตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล เรือน (อป.พร.) ส่วน เพศ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล เรือน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 ส่วนปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม คือ การ ขาดงบประมาณ และอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงาน

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา..... ลายมือชื่อนิสิต สาวิตรี ณรงค์น้อย
สาขาวิชา สังคมวิทยา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สุภาวดี มิตร
ปีการศึกษา 2552.....

508 07672 24 : MAJOR SOCIOLOGY

KEYWORDS : CRIME / CRIME PREVENTING / COMMUNITY JUSTICE

SAWITREE NARONGNOI : THE PARTICIPATION OF CIVILIAN VOLUNTEERS
FOR HOME SECURITY SERVICE IN COMMUNITY CRIME PREVENTION,
THESIS ADVISOR: ASST.PROF.SUPARVADEE MITRSOMWANG, Ph.D., 135
pp.

The purpose of this research was to study the level of participation, roles problems and obstructs of the civilian volunteers for home security service in community crime prevention in Talesab municipal District, Pratew District, Chumporn Province. The study of their participations are in four parts; activity planning, decision making, performing their activities and evaluation of their performances. Quantitative and qualitative researches were used. The samples were 100 civilian volunteers in Talesab municipal District. Self-administered questionnaires were use to collect data.

The findings revealed that the civilian volunteers mostly participated in crime prevention activities followed by participating in activity planning, decision-making and performance appraisal. The study also found that most of civilian volunteers played their roles quite well. Age, education background, occupation, income, length of participation and being crime victims had no significant correlation with the civilian volunteers' participations while sex and length of being in the community were found to have significant correlation with their participations in activity planning at 0.05 signification level. The most important problems of the civilian volunteers' participations in community crime prevention were insufficient budgets and equipments to perform their duties.

Department : Sociology and Anthropology

Field of Study : Sociology

Academic Year : 2009

Student's Signature

Advisor's Signature

Sawitree Narongnoi
Suparadee Mitr Somwang

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผศ.ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.อมร วาณิชวิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบ และรศ.ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ความกรุณาและความเอาใจใส่ในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำ ชุมชนเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ทำให้ผลงานวิจัยมีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณแม่ ที่ให้ความสนับสนุนทั้งในด้านกำลังใจและทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และที่ขาดไม่ได้คือ ญาติพี่น้อง และเพื่อนๆ ทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้วิจัยในทุกด้านด้วยดีเสมอมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 โจทย์วิจัย.....	1
1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	6
2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	6
2.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม.....	8
2.1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม.....	10
2.1.4 ผลของการมีส่วนร่วม.....	13
2.1.4.1 ผลทางเศรษฐกิจ.....	13
2.1.4.2 ผลทางการเมือง.....	14
2.1.4.3 ผลทางสังคมและจิตวิทยา.....	14
2.1.4.4 ผลด้านวิทยาการที่เกี่ยวกับการบริหารชุมชน.....	14
2.1.4.5 ผลต่อนโยบายระดับชาติ.....	15
2.1.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	15
2.2 แนวความคิด แผนและนโยบาย กฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.).....	16
2.2.1 ประวัติการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในประเทศไทย.....	16

2.2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับงานอาสาสมัคร.....	18
2.2.2.1 ความหมายของคำว่าอาสาสมัคร	18
2.2.2.2 บทบาทของอาสาสมัคร.....	19
2.2.3 แผนและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณภัย และอาสาสมัคร.....	21
2.2.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9.....	21
2.2.3.2 แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.2548.....	22
2.2.3.3 ร่างแผนหลักการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549.....	22
2.2.3.4 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548.....	23
2.2.3.5 นโยบายการพัฒนางานอาสาสมัคร.....	23
2.2.4 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	23
2.2.4.1 พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522.....	23
2.2.4.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547.....	24
2.2.5 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.....	24
2.2.6 โครงสร้างฝ่ายต่างๆของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.).....	25
2.2.7 การจัดโครงสร้างป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ.....	26
2.2.7.1 ประเทศอังกฤษ.....	26
2.2.7.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	27
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม.....	28
2.3.1 ความหมายของอาชญากรรม.....	28
2.3.2 ประเภทของอาชญากรรม.....	29
2.3.3 สาเหตุของอาชญากรรม.....	31
2.4 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม.....	34
2.4.1 วิวัฒนาการของการป้องกันอาชญากรรม.....	35
2.4.2 ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม.....	36
2.4.2.1 ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย.....	36
2.4.2.2 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์.....	37
2.4.2.3 ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม.....	38

2.5 แนวคิดยุทธวิธีชุมชน.....	42
2.5.1 ความหมายของยุทธวิธีชุมชน.....	42
2.5.2 ภารกิจยุทธวิธีชุมชน.....	44
2.5.3 ลักษณะร่วมของยุทธวิธีชุมชน.....	44
2.5.4 องค์ประกอบหลักของยุทธวิธีชุมชน.....	45
2.5.5 กลุ่มทฤษฎีว่าด้วยยุทธวิธีชุมชน.....	47
2.5.6 แบบจำลองยุทธวิธีชุมชน.....	49
2.6 สภาพชุมชนเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.....	52
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59
2.9 สมมติฐานในการวิจัย.....	60
2.10 นิยามปฏิบัติการตัวแปร.....	61
2.11 นิยามศัพท์ทั่วไป.....	63
2.12 อธิบายสมมติฐาน.....	63
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	67
3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	68
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	68
3.3 วิธีเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	71
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	74
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	74
4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน.....	78
4.3 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน.....	83
4.4 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย.....	92
4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและผลที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	111

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	123
ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย.....	124
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
รายการอ้างอิง.....	125
ภาคผนวก.....	128
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	129
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราจ

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
4.2	แสดงระดับค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.....	79
4.3	แสดงระดับค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พรด้านการวางแผน.....	80
4.4	แสดงระดับค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร ด้านการตัดสินใจ.....	81
4.5	แสดงระดับค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พรด้านการปฏิบัติ.....	82
4.6	แสดงระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.ด้านการ ประเมินผล.....	83
4.7	แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของ อป.พร.....	84
4.8	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ เพศ.....	84
4.9	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ อายุ.....	85
4.10	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ ระดับการศึกษา.....	86
4.11	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ อาชีพ.....	87
4.12	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ รายได้ต่อเดือน.....	88
4.13	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	89
4.14	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับ ระยะเวลาเข้าร่วม (อป.พร.).....	90

ตารางที่		หน้า
4.15	แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร.กับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม.....	91
4.16	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามเพศ.....	92
4.17	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามอายุ.....	94
4.18	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระดับการศึกษา.....	96
4.19	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามอาชีพ.....	98
4.20	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามรายได้.....	100
4.21	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	102
4.22	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระยะเวลาเข้าร่วม อป.พร.....	104
4.23	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม.....	106
4.24	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1. โจทย์วิจัย

มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

1.2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในทุกวันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก จากเดิมที่มีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันและมีวัฒนธรรมต่างๆที่บ่งบอกให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน เช่น “การลงแขก” ที่ชาวบ้านจะช่วยเหลือกันเมื่อเวลาที่บ้านใดถึงเวลาที่จะต้องเกี่ยวข้าว คนในชุมชนก็จะไปช่วยกันสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปภายในชุมชน หรือภาษาชาวบ้านที่ว่า “ตามแรงกัน” หมายถึง เวลาเขามาช่วยเรา เราก็ช่วยเขากลับ เป็นลักษณะสังคมที่มีพันธะทางสังคม มีกิจกรรมทำร่วมกันในวันสำคัญต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ภาพเหล่านั้นเราจะเห็นน้อยลง เนื่องจากได้เปลี่ยนจากสังคมที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ที่เคยช่วยเหลือกันมาเป็นสังคมที่สมาชิกในสังคม ต่างคนต่างดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง มีเวลาน้อยลงในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆในชุมชน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจมาเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ก่อให้เกิดผลกระทบด้านวัฒนธรรมและสังคมในรูปของปัญหาสังคมต่างๆ สิ่งสำคัญคือทำให้เกิดภาวะ“มือใครยาวสาวได้สาวเอา” ใครมีทุนมากก็สามารถกอบโกยผลประโยชน์ได้มาก เกิดช่องว่างทางสังคมระหว่างคนมีโอกาสเข้าถึงสินค้าและบริการ และคนที่ไม่มีโอกาส ความแตกต่างเช่นนี้เองที่ทำให้มีสมาชิกในสังคมบางกลุ่มเกิดการไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงสินค้าและบริการที่ตนปรารถนา เกิดเป็นภาวะพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาความแตกต่างในครอบครัว เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมถือเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน อัตราการเพิ่มขึ้นของปัญหานี้อย่างต่อเนื่องสร้างความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนคนไทยอย่างมาก จนขาดความสุข

ที่ผ่านมารัฐบาลได้มาตรการต่างๆในการแก้ปัญหา ทั้งมาตรการป้องกันและการปราบปรามแต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากสถิติอาชญากรรมที่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถิติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในช่วงปี พ.ศ.2538-2549 พบว่าอาชญากรรมในสังคมไทยซึ่งถูกจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ การปล้นทรัพย์ ชิงวิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ ลักรถจักรยานยนต์ ลักรถยนต์ กระชอก ช้อโกงทรัพย์ กลุ่มที่เกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยไม่เจตนา ทำให้ตายโดยประมาท พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย กลุ่มที่เกี่ยวกับเพศ ได้แก่ ข่มขืนกระทำชำเรา ข่มขืนและฆ่า การค้าประเวณี เผยแพร่วัสดุลามก และ กลุ่มที่เกี่ยวกับอบายมุข ได้แก่ ยาเสพติด การพนันในปี พ.ศ.2547 มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกกลุ่ม จำนวน 334,179 ราย ในปี พ.ศ.2548 จำนวน 373,464 ราย ในปี พ.ศ.2549 จำนวน 401,250 ราย คิดเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาชญากรรมในปี พ.ศ.2548 ที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2547 จำนวน 39,285 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.76 ในปี พ.ศ. 2549

เมื่อพิจารณาตามประเภทของกลุ่ม พบว่า กลุ่มอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่คดีเกี่ยวกับการลักรถจักรยานยนต์ ในปี พ.ศ.2549 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 16.87 โดยในปี พ.ศ. 2549 มีรถจักรยานยนต์ หายเฉลี่ยวันละ 56 ราย หรือมีรถจักรยานยนต์ หายเฉลี่ยชั่วโมงละ 2 ราย ในขณะที่คดีชิงทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ในปี พ.ศ.2550 มีคดีเกิดขึ้นจำนวน 103 ราย หรือในทุกๆ 8 ชั่วโมง จะมีเหตุชิงทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์เกิดขึ้น 1 ครั้ง คดีเกี่ยวกับชีวิต ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปี พ.ศ.2550 มีเหตุฆ่าคนตายโดยเจตนาเกิดขึ้น 79 ราย หรือในทุกๆ 2 วัน จะมีเหตุฆ่า คนตายโดยเจตนา เฉลี่ย 5 ราย

สำหรับคดีที่เกี่ยวกับเพศ เรื่องการข่มขืนกระทำชำเรา พบว่าในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 5 โดยในปี พ.ศ. 2549 มีการข่มขืนกระทำชำเรา 5,308 ราย หรือในทุก 2 ชั่วโมงจะมีเหตุข่มขืนกระทำชำเราเกิดขึ้น 1 ราย สำหรับคดีที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี พบว่าปี พ.ศ. 2549 มีคดีการประมาทการค้าประเวณี 40,061 ราย ในขณะที่ปี พ.ศ. 2548 มีคดีการประมาทการค้าประเวณี 28,634 ราย คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.91

ประชาชนอาจจะมองว่าปัญหาอาชญากรรมนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว นั้นเป็นความเข้าใจที่ผิด ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาพื้นฐานที่สมาชิกทุกคนใน

สังคมสมควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแสวงหาวิธีหรือมาตรการในการแก้ไขและควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตอันเหมาะสม ดังที่ J. Edgar Hoover (Lee, 1974 : 174 อ้างถึงใน ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545 : 91) อดีตผู้อำนวยการของ Federal Bureau of Investigation (FBI) ได้กล่าวเตือนว่า เราจะไม่สามารถลดสถิติอาชญากรรมได้จนกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ในทุกๆ ชุมชน จะเข้ามามีส่วนสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นทุกคนในสังคมจึงเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ดังคำกล่าวของ National Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals (1973) สรุปไว้ว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความพยายามป้องกันอาชญากรรม ไม่ใช่เพียงความจำนงแต่เป็นความจำเป็นที่จะขาดเสียไม่ได้ ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

จากคำกล่าวในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 (1) และ (2) บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการบัญญัติที่เทียบเคียงมาจากมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 ซึ่งบัญญัติว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ทุกระดับ

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในข้างต้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทยให้การสนับสนุนแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่างๆ ของรัฐ ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการตัดสินใจ จริงอยู่ที่หน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นของเจ้าหน้าที่

ตำรวจ แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะนิ่งเฉย ในทางตรงกันข้ามทุกคนต่างควรช่วยเหลือกันเพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องพัฒนาตนเองเพื่อการป้องกันตนเองและสังคม

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันอาชญากรรม ที่มีความสำคัญว่างานปราบปราม ดังปรัชญาของ ซีซาร์ เบคคาเรีย (Caesar Beccaria อ้างถึงใน ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์, 2545 : 3) ที่ว่า “ป้องกันไว้ดีกว่าแก้” การที่จะสามารถป้องกันก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมขึ้นได้หน่วยงานยุติธรรมต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ จากแนวคิดนี้เอง ในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ส่งเสริมให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบของการเป็นอาสาสมัครที่ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในงานการป้องกันอาชญากรรม ในรูปแบบของการเป็น “หุ้นส่วน” คือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจร่วมมือกับประชาชนตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ในการระบุปัญหาและแนวทางการป้องกันอาชญากรรม

หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ทำงานในชุมชนนั้นมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ตามสภาพแวดล้อมและความจำเป็นของพื้นที่แต่ละแห่ง ส่งผลให้รูปแบบการทำงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) แตกต่างไปตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความแตกต่างในการมีรูปแบบการทำงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในชุมชนเป้าหมายว่ามีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอะไรบ้างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของ หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ให้ดีขึ้น โดยจะทำการศึกษา ณ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.3.2 เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร]

1.4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการที่ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยจะทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) จำนวน 100 คน

1.5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร รวมทั้งทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ด้วย

1.5.2 ทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.5.3 ทำให้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนากลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 แนวความคิด แผนและนโยบาย กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

2.4 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

2.5 แนวคิดยุติธรรมชุมชน

2.6 สภาพชุมชนเทศบาลทะเลทรัพย์

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

Reeders (1963:39 อ้างถึงใน วรวิมล พละบุตร, 2548:7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

รูสโซ (Rousseau อ้างถึงใน ตริโต สมบูรณ์, 2544:29) ได้เขียนทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (A Participation Theory of Democracy) ไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่า จะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญคือจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร

- 2) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเสมอภาค และมีความสามารถพึ่งตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนัก รับผิดชอบต่อความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเองดังนั้นก็จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการให้ความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน เพื่อให้ทำงานนั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์

องค์การสหประชาชาติ (1975:4 อ้างถึงใน วรวิมล พละบุตร, 2548:7) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่างๆ ดังนี้

- 1) ในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคม และการจัดสรรทรัพยากร
- 2) ในการกระทำโดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการ

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2522:19 อ้างถึงใน สำเริง ผลรอด, 2550:10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมมีผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการณ์นั้น และเหตุผลที่คนมาร่วม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531:24-25 อ้างถึงใน สำเริง ผลรอด 2550:11) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน

นอกจากนี้ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ยังได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การสหประชาชาติไว้ ซึ่งเน้นว่าต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

- 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา

- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
- 3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันอาชญากรรมนั้น Nation Advisory Commission on Criminal Justice Standards and Goals (1973 อ้างถึงใน ประชัช เปี่ยมสมบุญ, 2545:93) ได้สรุปเป็นแนวทางไว้ว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความพยายามป้องกันอาชญากรรม ไม่ใช่เป็นเพียงความจำนง แต่เป็นความจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ และได้มีการเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมจาก President's Crime Commission (1967) ว่า ตำรวจและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้โดยลำพัง เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนทั้งหมดเท่าที่จะสามารถช่วยได้

ประชัช เปี่ยมสมบุญ (2545:92) ได้แสดงแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคติประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในเคหสถาน ซึ่งเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในการช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในชุมชนที่อยู่อาศัยของตน ตลอดจนแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ หัวใจของการป้องกันอาชญากรรม

จากคำนิยามที่ได้อภิปรายมาทั้งหมดข้างต้นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วม น่าจะหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับ รัฐ หรือองค์การเอกชน ในโครงการต่างๆ อย่างสมัครใจ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และชุมชนที่ตนอาศัย โดยในส่วนของความร่วมมือของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เพื่อป้องกันตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะหมายถึง การที่ประชาชนอาสาเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอดส่องดูแลความปลอดภัยในชุมชนที่ตนพักอาศัย

2.1.2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือหลายขั้นตอน หรือทุกขั้นตอนก็ได้ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

1) Cohen & Uphoff (อ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550 : 12) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจแต่เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการ (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น การตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของ ผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วยซึ่งจะเห็นได้ว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย กล่าวคือ ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติการ และผลประโยชน์จะมาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผลซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้นนั่นเอง นอกจากนี้จะมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

จากแนวความคิดดังกล่าว Cohen & Uphoff ซึ่งแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็น 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2) White (1982:18) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติด้วยกัน คือ

มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะใครควรทำและทำอย่างไร

มิติที่สอง คือ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการ ลงมือปฏิบัติการที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่สาม คือ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

มิติที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3) เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 : 272-273) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน

- (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
- (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ
- (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4) ปธาน สุวรรณมงคล (อ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550:12-13) กล่าวว่า ชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ

- (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
- (2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
- (3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
- (4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

สำหรับในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด ลักษณะของ การมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เป็น 5 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการตามสิ่งที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.1.3. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้แบ่งรูปแบบไว้ดังนี้

2.1.3.1. โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1979 อ้างถึงใน ตรีโต สมบูรณ์, 2544:29) ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยได้แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบคือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการมีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
- 3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

รูปแบบของการมีส่วนร่วมอาจจำแนกออกได้ 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์การจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนกลุ่มต่างๆ
- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์การ ผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการกลุ่ม หรือชุมชน กรรมการกลุ่มเลี้ยงไหมกรรมการหมู่บ้าน
- 3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์การที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

2.1.3.2. Cary (1976:144) ได้แบ่งรูปการของการมีส่วนร่วม (Aspects of participation) ไว้เป็น 5 รูปการ คือ

- 1) เป็นสมาชิก (Membership)
- 2) เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at Meetings)
- 3) เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)

4) เป็นกรรมการ (Membership on Committees)

5) เป็นประธาน (Position of Leadership)

นอกจากนี้ Cary ยังได้แบ่งแบบของผู้มีส่วนร่วม (Types of Participations) ออกเป็น 3 แบบ คือ

- 1) ผู้กระทำการ (Actor)
- 2) ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
- 3) สาธารณชนทั่วไป (Public)

2.1.3.3. กรรณิกา ชมดี (อ้างอ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550:13-14) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมประชุม หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมระดมความคิด ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน
- 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้ามามีบทบาทในการเป็นกรรมการในการเป็นผู้นำดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชน
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ หมายถึง การอาสาเข้ามามีส่วนในการเป็นผู้นำในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
- 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ หมายถึง อาสาสมัครในการเข้าไปพูดคุยซักถามความต่างๆ ในชุมชน
- 6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน หมายถึง อาสาสมัครในการเข้าไปเป็นผู้ชักชวนในชุมชนเพื่อประโยชน์ต่างๆ ของชุมชน
- 7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รับประโยชน์ร่วมกันกับชุมชน

- 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้ใช้แรงงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการคิด และรวมไปจนถึงการเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วย
- 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ
- 10) การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อประโยชน์ของชุมชน

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วม ลักษณะของการมีส่วนร่วม และรูปแบบของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคล กลุ่ม ชุมชน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันถึงผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตน และมีการแสดงออกถึงความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมโดยสมัครใจ ในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อ ชุมชนของตนเอง มาจนถึงการเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ กระทำการเพื่อให้บรรลุถึงความประสงค์นั้น ๆ โดย บางคนอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมเพียงบางส่วนหรืออาจจะทั้งหมดทั้งในส่วนของ การระดมความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติการ รวมไปถึงจนถึงการประเมินผล รวมไปถึงจนถึงการเสียสละเวลา

2.1.4 ผลของการมีส่วนร่วม

ลิขิต ธีรเวคิน (2520 : 517-518) ได้กล่าวถึงผลของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1) ผลทางเศรษฐกิจ

(1) การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชนบท ช่วยให้การใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความระมัดระวัง

(2) การมีโครงสร้างการปกครองตนเอง โดยสมาชิกส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณสมบัติและหน้าที่และมีบทบาทสำคัญจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม จะทำให้เกิดการดำเนินงานและปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอยู่ในความสนใจหรือเอาใจใส่ของสมาชิก ย่อมเป็นผลดีในแง่การช่วยเหลือดูแลควบคุมโดยมวลสมาชิกเอง มิให้เกิดการขี้โกงหรือกระทำการอันผิดระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ฯลฯ เป็นการควบคุมทรัพยากรให้เกิดการใช้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลทางเศรษฐกิจอีกแห่งหนึ่ง

2) ผลทางการเมือง

(1) ผลทางการเมืองที่เห็นได้ชัดก็คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นการเสริมความรู้สึกว่า การปกครองตนเองนั้นมีผลลัพธ์ประจักษ์เป็นตัวตน มิใช่เฉพาะสิทธิในทางการเมืองในลักษณะนามธรรม แต่สามารถโยงนามธรรมให้ออกมาในรูปธรรม คือการวางนโยบายการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนของตน

(2) การมีสิทธิในการริเริ่มโครงการ และดำเนินโครงการจนสิ้นสุด โดยมีความอิสระย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นทางการเมือง ซึ่งจะเป็นเสริมความรู้สึกเรื่องการมีส่วนร่วม และการปกครองตนเอง เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

3) ผลทางสังคมและจิตวิทยา

(1) ผลทางสังคมและจิตวิทยานั้น ย่อมเห็นได้จากการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีสิทธิมีเสียงและอำนาจที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ ทำให้เกิดความรู้สึกอันเป็นหนึ่งเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นซึ่งสามารถและยินดีที่จะดูแลตนเอง ความผูกพันกับท้องถิ่นจะมีมากขึ้นและความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็ตามมา

(2) การมีสิทธิในการปกครองตนเอง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้จักร่วมมือกันในชุมชน การขัดข้อขัดแย้งและความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนโยบายการตกลงกันในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร การยอมรับและประนีประนอมในกระบวนการถกเถียงตัดสินใจนโยบาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีหลักมีเกณฑ์ในการจัดการเรื่องภายในชุมชน

4) ผลด้านวิทยาการที่เกี่ยวกับการบริหารชุมชน

(1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การริเริ่ม การทำแผน ฯลฯ ทำให้เกิดการพยายามเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ในด้านการวางแผน การบริหารโครงการ ฯลฯ อย่างน้อยก็ในขั้นพื้นฐาน

(2) เมื่อกระบวนการพัฒนาชนบทมีความต่อเนื่อง และสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วม และผลในทางสังคมและจิตวิทยาเกิดขึ้นตามที่ได้กล่าวมา จะทำให้สมาชิกชุมชนคอยสลับรับฟัง ติดตามข่าวสาร โดยเฉพาะความรู้ทางวิชาการ เพราะมีผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์กับชีวิต ในท้องถิ่นและชีวิตของตนในชุมชน ทำให้เกิดการตื่นตัวและเข้าใจถึงปัญหาและวิทยาการต่างๆ

5) ผลต่อนโยบายระดับชาติ

(1) ผลต่อนโยบายพัฒนาระดับชาติประการแรกคือ การแข่งขันกันระหว่างชุมชน ที่ปกครองตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกับชุมชนอื่นๆ ทำให้พยายามปรับปรุงแก้ไข ความล้มเหลวต่างๆ การแข่งขันเช่นนี้ย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์ เป็นการช่วยพัฒนาประเทศใน ระดับชาติไปในตัว

(2) การรู้จักวางแผนการพัฒนาชุมชนในลักษณะการประสานกับแผนระดับ อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ เท่ากับเป็นหน่วยๆ หนึ่ง ซึ่งเปรียบได้กับชิ้นส่วนของการต่อภาพให้ ครบรูป

(3) การปกครองตนเองและการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นการช่วยให้การพัฒนาชนบทเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจและ ดำเนินการซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไปในตัว

2.1.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปรัชญา เวสารัช (อ้างถึงใน พิमानา บุรณินทุ, 2536 : 34) ได้กล่าวถึงปัจจัย สำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

- 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย
- 2) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 3) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ ออมทรัพย์

4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคี

พัทยา สายหู (อ้างอิงถึง พิมานา นูรณินทุ, 2536 : 34) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น เป็นโครงการที่ประชาชนต้องการ
- 2) ปัจจัยที่เป็นลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ชยันขันแข็ง สามัคคี มีผู้นำดี
- 3) ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการที่สำคัญ มีงบประมาณเหลือเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน
- 4) ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เศรษฐกิจของหมู่บ้านไม่ฝืดเคือง

2.2. แนวความคิด แผนและนโยบาย กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

2.2.1. ประวัติการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในประเทศไทย

ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง กรมการปกครอง (2537 : 25-29) ได้กล่าวถึงประวัติการพัฒนาอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในประเทศไทยไว้ สรุปได้ว่า ในประเทศไทยได้เคยมีประชาชนเข้าร่วมช่วยเหลือในกิจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในด้านช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศแล้ว ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 และมีกฎหมายรองรับการเข้าร่วมของประชาชนในครั้งนั้น คือ พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2484 มาตรา 32 บัญญัติว่า ให้มีสันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศขึ้นสันนิบาตหนึ่ง มีสภาพเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์ที่จะแนะนำ ฝึกฝน อบรมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศและจัดหาผู้ช่วยเหลือและอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ

มาตรา 36 บัญญัติว่า “สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสันนิบาต โดยเคร่งครัดและมีสิทธิแต่งเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมาย”

มาตรา 36 บัญญัติว่า “ในกรณีซึ่งมป้องกันภัยทางอากาศและในกรณีฉุกเฉินให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีอำนาจแต่งตั้งสมาชิกของสันนิบาตหรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกตำรวจดับเพลิง หรือกิจการอื่นใดแล้วแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะ เห็นสมควร และให้บุคคลเช่นนี้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน

ดังนั้น การเป็นสมาชิกสันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศในครั้งนั้น น่าจะถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการด้านการป้องกันภัยพลเรือนในประเทศไทยเป็นในรูปอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลือประเทศชาติในยามคับขัน เกิดขึ้นจากความเสียสละโดยแท้ และจากการที่ได้ฟังผู้ที่ได้มีส่วนร่วมในครั้งนั้น ทราบว่า อาสาสมัครสันนิบาต ฯ ช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ในด้านการบรรเทาภัยทางอากาศได้อย่างมาก และสมาชิกอาสาสมัครได้ทำงานอย่างเต็มที่เป็นที่น่ายกย่องสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านพ้นไป สันนิบาตช่วยป้องกันภัยทางอากาศก็ซบเซาลงเนื่องจากสถานการณ์ได้กลับเข้าสู่สภาพปกติ ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยไม่มีภัยธรรมชาติรุนแรง ประชาชนจึงขาดความกระตือรือร้นในการเตรียมการป้องกันภัยซึ่งในความเป็นจริงแล้วยังมีภัยอื่นที่อาจเกิดขึ้นได้และนำภัยพิบัติอย่างร้ายแรงได้เสมอ

อาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้รับการกระตุ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยกองบังคับการตำรวจดับเพลิง โดยจัดตั้งขึ้นภายใต้ “อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย” ในปี พ.ศ. 2521 การฝึกเน้นด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การปฐมพยาบาล

ในปี พ.ศ. 2519 การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง ได้พิจารณาเห็นว่า ในสถานการณ์ของประเทศไทย อยู่ในภาวะไม่ปลอดภัยทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ เพราะมีความรุนแรงเกิดขึ้นต่อเนื่อง เช่น การก่อการร้าย การปลุกระดม การโฆษณาชวนเชื่อ และการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินจากภัยธรรมชาติ

กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองจึงส่งเสริมให้มีหน่วยงานในการป้องกันตนเองของประชาชนขึ้น โดยการจัดให้ มีการฝึกอบรมราษฎรขึ้น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่างๆ ที่จะมีมาอันเนื่องจากการโจมตีจากข้าศึกและภัยต่างๆ ที่เกิดจากภัยธรรมชาติ โดยฝึกให้ราษฎรที่เป็นอาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและระงับอัคคีภัย รวมทั้งการจัดตั้งอาสาสมัครฝ่ายพลเรือนขึ้นมาเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการช่วยป้องกันหรือบรรเทาภัยต่างๆ เมื่อที่เกิดขึ้น โดยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2520 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการภารกิจ สิทธิและหน้าที่ของ อป.พร. ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้มี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาสมัครชาติ พ.ศ. 2521 ประกาศใช้วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2521 ได้รวมกลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ รวมทั้ง อป.พร. ด้วย ใช้ชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันชาติ”

ในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ ชื่อว่า “พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2522 ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอที่วราชาอาณาจักรเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จากนั้นกระทรวงมหาดไทยได้ร่วมกับจังหวัด อำเภอและเทศบาลต่างๆ ก็ได้เริ่มมีการฝึกอบรม อป.พร. มาเรื่อยๆจนกระทั่งกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 ขึ้นและได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2531 จึงทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับ อป.พร. เป็นไปอย่างมีระบบ และมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้องตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

2.2.2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับงานอาสาสมัคร

2.2.2.1 ความหมายของคำว่าอาสาสมัคร

อาสาสมัคร (volunteer) สมพร เทพสิทธิ (2541 อ้างถึงใน วรวิมล พละบุตร, 2548 ; 17) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน โดยคุณสมบัติของอาสาสมัคร มี 3 ประการ คือ 1) ทำงานด้วยความสมัครใจ

ไม่ใช่ด้วยการบังคับหรือเพราะเป็นเจ้าของหน้าที 2) เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณประโยชน์ 3) ทำโดย ไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุขความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ อาสาสมัครในอุดมคติ คือ อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานด้วยจิตและวิญญาณของอาสาสมัคร (Spirit of Volunteerism) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมของอาสาสมัคร เช่น สังคหัตถ์ 4 (ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตา)

2.2.2.2. บทบาทของอาสาสมัคร

อาสาสมัครมีบทบาทหน้าที่สำคัญในงานสังคมสงเคราะห์ การแก้ไขปัญหาสังคม และการพัฒนาสังคม เป็นกำลังสำคัญขององค์การเอกชนและรัฐบาล ที่ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนประเภทต่างๆ เช่น ผู้เจ็บป่วยตามโรงพยาบาล ผู้ประสบสาธารณภัย ช่วยแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และช่วยในการพัฒนาสังคม เช่น การพัฒนาชุมชน การพัฒนาชนบท การส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ ได้มีพระราชดำรัสในพิธีเปิดงานวันอาสาสมัครปี พ.ศ. 2532 ที่จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์ฯ มีข้อความที่สำคัญดังนี้ “ปัจจุบันอาสาสมัคร ได้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวมทั้งในด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน การแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาสังคม การบริหารองค์การสังคมสงเคราะห์และองค์การพัฒนาศังคม รวมทั้งการป้องกันประเทศ และรักษาความมั่นคงของชาติ งานเหล่านี้เป็นงานหนัก เป็นงานที่ต้องทุ่มเททั้งเวลา กำลังกาย กำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ไปปฏิบัติ โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ในรูปของสิ่งของหรือเงินทองแต่อาสาสมัครก็เต็มใจทำด้วยใจรัก ด้วยความเสียสละอย่างสูง ทั้งนี้ก็ด้วยจิตใจที่เป็นกุศล ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข พ้นจากความทุกข์และด้วยอุดมคติอันสูงส่งที่มุ่งจะธำรงสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไว้ให้มั่นคงสืบไป ท่านทั้งหลายผู้เป็นอาสาสมัครจึงควรจะได้ภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานอันมีประโยชน์ยิ่งนี้ แม้ความดีของท่านอาจไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่คนอื่นและสาธารณชน แต่การทำงานเพื่องาน และการทำความดีเพื่อความดีนั้น ย่อมจะมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ซึ่งเป็นผลตอบแทนทางจิตใจแท้ๆ และเมื่อใดที่ท่านรำลึกถึง ท่านจะมีความสุขอ้อมใจได้เต็มเปี่ยมเมื่อนั้น”

1) ประเภทของอาสาสมัคร

องค์การ United way (1974) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นองค์การเอกชนซึ่งทำหน้าที่ในการรณรงค์หาเงินนำมาจัดสรรให้แก่องค์การสังคมสงเคราะห์ต่างๆ ได้แบ่งอาสาสมัครออกเป็น 2 ประเภท คือ

- (1) อาสาสมัครบริหาร (Administrative Volunteer) ได้แก่ อาสาสมัครที่ทำหน้าที่ในการบริหาร คือ เป็นกรรมการอำนวยการหรือกรรมการบริหารในองค์การเอกชน
- (2) อาสาสมัครบริการ (Service Volunteer) ได้แก่ อาสาสมัครที่ทำหน้าที่ในการให้บริการ เช่น ในการสังคมสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน

ในประเทศไทยมีอาสาสมัครหลายประเภทที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของทางราชการและองค์การเอกชน อาทิ

- (1) อาสาภาคชาดของสภาภาคไทย ซึ่งตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2484 ด้วยความริเริ่มของหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร
- (2) อาสาสมัครของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์
- (3) อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยของกองตำรวจดับเพลิง กรมตำรวจและสมาคมบรรเทาสาธารณภัย
- (4) ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ
- (5) อาสาสมัครรักษาดินแดน ตาม พ.ร.บ. กองอาสารักษาดินแดนฯ
- (6) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตาม พ.ร.บ.ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนฯ
- (7) อาสาสมัครทหารพราน ของกองทัพบก
- (8) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของกระทรวงสาธารณสุข
- (9) อาสาสมัครคุมประพฤติ ของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
- (10) อาสาสมัครประชาสงเคราะห์ ของกรมประชาสงเคราะห์ และสมาคมอาสาสมัครประชาสงเคราะห์

- (11) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) ของกรมการพัฒนาชุมชน
- (12) อาสาสมัครพิทักษ์วัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (13) แพทย์อาสาสมัคร ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)
- (14) แท็กซี่อาสาสมัคร อาสาสมัครสงเคราะห์และบริการ อาสาสมัครติดตามผลผู้เลิกยาเสพติด อาสาสมัครแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อาสาสมัครส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติอาสาสมัครบรรณรักษ์หาทุน ผู้นำเยาวชนอาสาสมัครอาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนาของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
- (15) สูตรอาสาสมัครรักษาดินแดน (สอ.รด.) ของสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน
- (16) อาสาสมัครของสมาคมสมาพันธ์ ซึ่งเป็นองค์การที่มุ่งป้องกันการฆ่าตัวตาย
- (17) อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน ของกรมประชาสัมพันธ์

จากอาสาสมัครประเภทต่างๆ ที่กล่าวมา อาจแบ่งอาสาสมัครออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ดังนี้

- (1) ประเภทสงเคราะห์ผู้มีปัญหา อาทิ อาสาภาคชาด แพทย์อาสาสมัคร อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครติดตามผลผู้เลิกยาเสพติด
- (2) ประเภทแก้ไขปัญหา อาทิ แท็กซี่อาสาสมัคร อาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครต่อต้านยาเสพติด
- (3) ประเภทพัฒนาสังคม อาทิ อาสาสมัครแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อาสาสมัครพิทักษ์วัฒนธรรม อาสาพัฒนาชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์พระพุทธศาสนา

- (4) ประเภทรักษาความมั่นคงของชาติ อาทิ ไทยอาสาป้องกันชาติ อาสาสมัคร รักษาดินแดน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครรณรงค์หาทุน และอาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการอำนวยการและกรรมการบริหาร ในองค์การเอกชนต่างๆ

2.2.3. แผนและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุขและอาสาสมัคร

2.2.3.1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554:46-47) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาในยุคศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและคุ้มครองทางสังคมเกี่ยวกับ การปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน โดยพัฒนาระบบการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพในการสนองตอบปัญหาได้ทันท่วงที ภายใต้อุดมการณ์ การมีส่วนร่วมและประสานการดำเนินงานของทุกฝ่ายโดยมีฐานข้อมูล และมีเครือข่ายเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ และเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยสร้างและปลูกจิตสำนึกในความรักชาติและความเป็นไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดย เน้นการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครในการกระตุ้นให้คนไทยมี ระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี และความรักชาติ มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อส่วนรวม ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสังคมที่สำคัญ

2.2.3.2. แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ภาคการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2547:19) กล่าวถึง การบริหารจัดการภัยพิบัติในอนาคตว่า ปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนของประเทศในอนาคต ได้แก่ การเน้นในการป้องกัน การมีส่วนร่วมความเป็นเอกภาพ การจัดการภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ระบบเตือนภัย ระบบสื่อสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระบบอาสาสมัคร ระบบเครือข่าย การเรียนรู้จากบทเรียน และการสร้างระบบประกันภัย

2.2.3.3. ร่างแผนหลักการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (2546: 19-24) กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการ ป้องกันอุบัติภัย ในยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกและลดพฤติกรรมเสี่ยง มีแนวทางการส่งเสริมและ

จัดกิจกรรมต่างๆ โดยให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกันอุบัติภัยทุกด้าน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครมีส่วนร่วมในการรณรงค์ป้องกันอุบัติภัยอย่างต่อเนื่อง และในยุทธศาสตร์การสร้างความมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ มีแนวทางการส่งเสริมให้มีอาสาสมัครในการตรวจตราและเฝ้าระวังอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ

2.2.3.4. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพุธที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2548 (2548 : 24-25) ในนโยบายที่ 8 นโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ ในส่วนท้ายของนโยบายได้กล่าวถึงการสร้างความพร้อมในการเผชิญกรณีวิกฤติการณ์ที่เป็นภัยพิบัติขนาดใหญ่ ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญในการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยระดับชาติ และการบริหารวิกฤติการณ์ การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองอย่างฉับไวต่อวิกฤติการณ์ และการบริหารจัดการเพื่อการบรรเทาและฟื้นฟูสาธารณภัยโดยเร็ว

2.2.3.5. นโยบายการพัฒนางานอาสาสมัคร ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กลาง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2546 : 180-181) กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนางานอาสาสมัคร รวม 12 ประการ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาอาสาสมัคร 2 ประการ คือ

- 1) ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันหรือศูนย์ฝึกอบรมอาสาสมัคร ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อจัดให้มีการจัดอบรมอาสาสมัครประเภทต่างๆ ให้อาสาสมัครเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ อุทิศการณ์ คุณธรรม และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- 2) จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับอาสาสมัครประเภทต่างๆ เพื่อช่วยให้อาสาสมัครได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน และมีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนสังคม และประเทศชาติ

2.2.4. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2.4.1. พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 บัญญัติไว้ ดังนี้ มาตรา 2 ให้ตั้งหน่วยอาสาสมัครขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (โดยหน่วยอาสาสมัครมีความหมายตามมาตรา 4 ว่า หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) มาตรา 27 การรับสมัคร คุณสมบัติ การพ้นจากสมาชิก

ภาพ เครื่องแต่งกาย เครื่องหมาย บัตรประจำตัว สิทธิและวินัยของสมาชิกหน่วยอาสาสมัคร การปกครอง การบังคับบัญชา การจัดหน่วยอาสาสมัคร การฝึกอบรมและหลักสูตรให้เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทย มาตรา 28 สมาชิกหน่วยอาสาสมัครมีหน้าที่ (1) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการป้องกันภัยพลเรือนและผู้ที่ถูกอำนวยการป้องกันภัยพลเรือน มอบหมายในการป้องกันภัยพลเรือน (2) ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน และมาตรา 30 (3) ในการเตรียมการป้องกันภัยพลเรือน ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบมีอำนาจหน้าที่จัดให้มีการอบรมและดำเนินการฝึกซ้อมการป้องกันภัยพลเรือน

2.2.4.2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครการป้องกันภัยพลเรือน พ.ศ. 2547 ประกาศ ณ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ประกอบด้วยเนื้อหา 6 หมวด ได้แก่ หมวด 1 สมาชิก อปพร. และการฝึกอบรม หมวด 2 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. หมวด 3 การจัดการหน่วยอาสาสมัครและการปกครองบังคับบัญชา หมวด 4 สิทธิและวินัยของ อปพร. หมวด 5 หน้าที่และการสั่งใช้ และหมวด 6 เครื่องหมาย บัตรประจำตัว วุฒิบัตร และเครื่องแต่งกาย โดยระเบียบฯ ข้อ 27 วรรคสอง “องค์การบริหารส่วนตำบล และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับศูนย์และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล” และข้อ 30 ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามข้อ 25 ข้อ 26 ข้อ 27 ข้อ 28 และข้อ 29 มีอำนาจหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาควบคุมดูแลและให้การสนับสนุนการดำเนินกิจการ อปพร. ภายในเขตของท้องที่รับผิดชอบและสนับสนุนศูนย์ อปพร. ช่างเคียงในการป้องกันภัยพลเรือน และให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามข้อดังกล่าว มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ได้

2.2.5. บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน (อปพร.)

2.2.5.1. สำนักวิชาการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544 : 405) กล่าวไว้เกี่ยวกับอาสาสมัครที่มีบทบาทชัดเจน ในการจัดการสาธารณภัย ในส่วนของอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน (อปพร.) ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่จัดตั้งโดยรัฐบาล มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) การป้องกันภัย จัดเตรียมการป้องกันสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่
- 2) การระงับภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สนับสนุนกำลังในการอพยพเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยไปอยู่ในที่ปลอดภัยทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและ

ประสาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อผู้บาดเจ็บเข้ารับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้อง และร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการฝึกซ้อมช่วยเหลือผู้ประสบภัย

- 3) การรักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความปลอดภัยการจราจรตั้งแต่ระยะเกิดภัยพิบัติจนถึงผู้อำนวยการป้องกันฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่จะสั่งให้เลิกปฏิบัติ
- 4) การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย สำรวจความเสียหาย และความต้องการของผู้ประสบภัยในพื้นที่ โดยเข้าไปปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และฟื้นฟูบูรณะสิ่งที่เสียหายให้สามารถใช้งานได้เท่าที่จำเป็นในระยะแรก

2.2.5.2. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2547 : 49-51) กล่าวถึงหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ว่า มีขอบเขตกว้างขวางมาก และจะเป็นขุมกำลังสำคัญในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับพื้นที่ใกล้เคียง ใน 3 ระยะ คือ

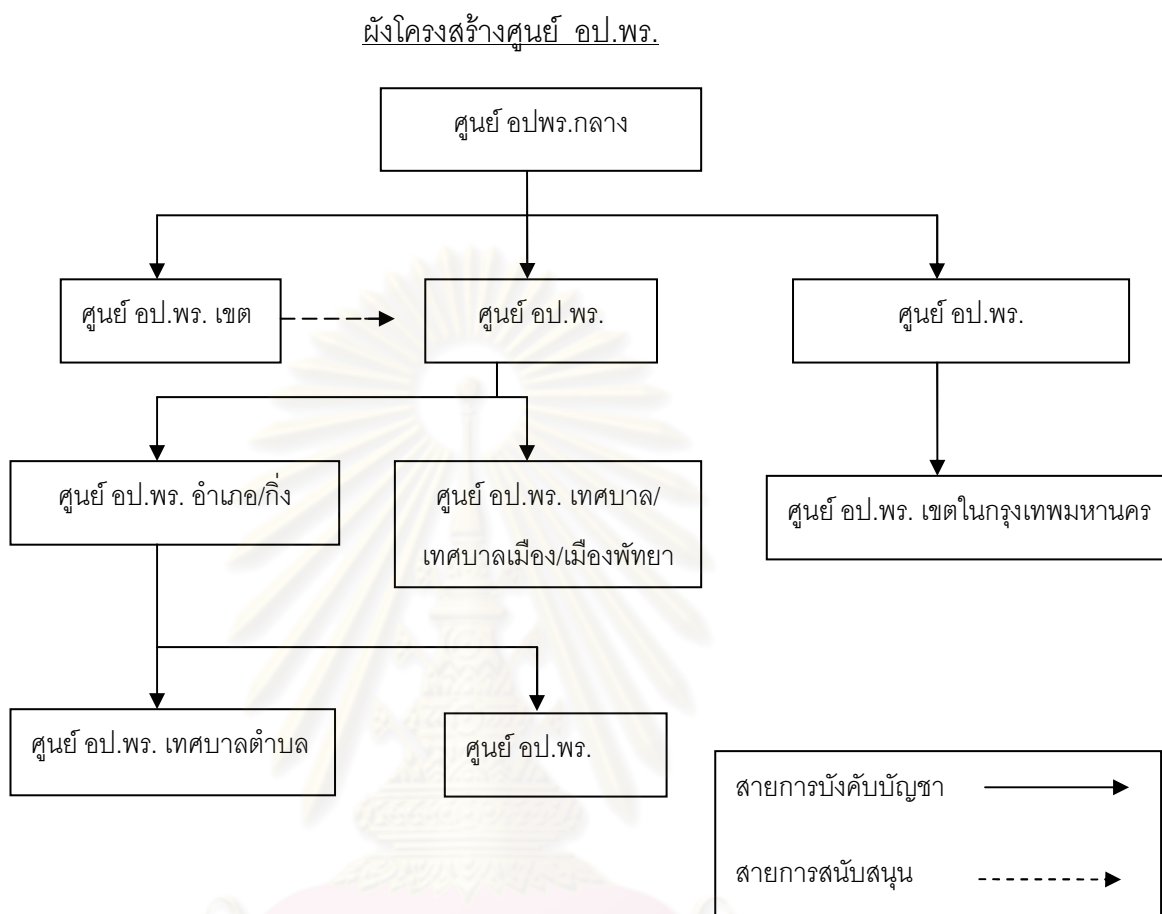
- 1) ก่อนเกิดภัย โดยสอดส่องดูแลสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น สำรวจตรวจสอบจุดเสี่ยงภัยเตรียมความพร้อมด้านวัสดุและระบบการแจ้งเตือนภัย เป็นแกนนำในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความปลอดภัย เฝ้าระวังเหตุ สร้างสัมพันธมิตร ความร่วมมือของประชาชน ตั้งแต่ในภาวะปกติและอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 2) ขณะเกิดภัย ร่วมปฏิบัติการในบรรเทาภัย ระดมความร่วมมือจากประชาชนในการบรรเทาภัย และปฏิบัติการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 3) เมื่อภัยผ่านพ้นไปแล้ว ช่วยปฏิบัติงานด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยช่วยฟื้นฟูสิ่งที่ได้รับความเสียหายให้กลับคืนสภาพโดยรวดเร็ว และช่วยระดมความช่วยเหลือจากประชาชน

2.2.6. โครงสร้างฝ่ายต่างๆ ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)

ประกอบไปด้วย 4 ฝ่าย ดังนี้

- 2.2.6.1. ฝ่ายป้องกันและบรรเทาภัย
- 2.2.6.2. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
- 2.2.6.3. ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

2.2.6.4. ฝ่ายอื่นๆ ตามความจำเป็น

2.2.7. การจัดโครงสร้างป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ

2.2.7.1. ประเทศอังกฤษ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของประเทศอังกฤษ (เจลิม พิซญูโยธิน, 2513 อ้างถึงใน สมนึก คชตุง, 2537:15) มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก มีการวิจัยและการวางแผนการป้องกันต่างๆ ในกิจการการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของประเทศ รัฐบาลได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่ชื่อว่า CEPO ย่อมาจาก Country Emergency Planning Office หรือสำนักงานปฏิบัติการเพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินในระดับท้องถิ่นที่เป็นผู้รับผิดชอบ โดยจะมีการประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค CEPO สามารถขอความร่วมมือ

ไปยังหน่วยงานต่างๆ ของรัฐได้อย่างกว้างขวาง CEPO เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติในยามฉุกเฉิน โดยต่างสำนึกว่าการได้มีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่เป็นการทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

2.2.7.2. ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเริ่มเกิดขึ้นในสมัยประธานาธิบดีทรูแมน เมื่อปี 1950 มีหน่วยงานประกอบด้วย Office Of Defence Mobilization, Federal Civil Defence Administration และ Office of Civil Defence and Defence Mobilization ต่อมาในสมัยของประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานเดิมเสียใหม่โดยกำหนดให้มี

- 1) สำนักงานวางแผนเพื่อภาวะฉุกเฉิน (Office of Emergency Planning-OEP) รับผิดชอบวางแผนพิเศษเพื่อภาวะฉุกเฉิน และจัดการในยามปกติ
- 2) สำนักงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Office of Civil Defence-OCD) มีหน้าที่ป้องกันและคุ้มครองประชาชนให้ปลอดภัยจากกัมมันตภาพรังสี และการจัดหาที่หลบภัยเป็นสำคัญ

จากการจัดโครงสร้างในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนดังกล่าว โดยระดับรัฐและท้องถิ่นจึงถือว่าเป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงอย่างแท้จริง มีการวางแผนปฏิบัติการยามฉุกเฉินขึ้น ซึ่งเป็นแผนระดมการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่รัฐ และท้องถิ่นมีอยู่ (วิจิตร สุรกุล, 2512 อ้างถึงใน สมนึก คชตุง, 2537:16-17)

อีกหน่วยงานหนึ่ง คือ BCCPA ย่อมาจาก The BC Crime Prevention Association เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม สนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนในการร่วมกันป้องกันอาชญากรรม ภาระหน้าที่ของ BCCPA ก็คือ การสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยการฝึกอบรม เป้าหมายของ BCCPA การสร้างแบบหุ้นส่วนให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการออกแบบวิธีการเพื่อลดอาชญากรรมโดยการทำงานร่วมกันกับชุมชน

2.3. แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

2.3.1. ความหมายของอาชญากรรม

คำว่า “อาชญากรรม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกระทำผิดทางอาญา และได้มีนักวิชาการหลายท่าน ที่ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ดังนี้

เซลลิน (Sllin and Thorsten, 1938:52 อ้างถึงใน เทิดเกียรติ วงศาโรจน์, 2546:22) กล่าวว่า อาชญากรรมหมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ซึ่งเป็นการละเมิดปทัสถานพฤติกรรมหรือ พฤติกรรมที่บ่อนทำลายสังคม

เซอร์แมน (Serman, 1959:107 อ้างถึงใน เสรีน ปุณณะหิตานนท์, 2535:51) กล่าวถึงความหมายของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1) อาชญากรรม คือ การกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะน่าประณาม หรือว่าการลงโทษสักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหนหรือเลวทรามต่ำช้าแค่ไหนไม่ถือเป็นอาชญากรรมถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้

2) อาชญากรรม คือ การกระทำโดยมีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญา หรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบังคับให้ทำ (Statutory and Case law) โดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผลทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษ ในฐานะเป็นความผิดอุจฉกรรจ์

บอนเกอร์ (Bonger, 1969:23 อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2547:9) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมว่า อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมต่อต้านสังคม อาชญากรรมเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในกลุ่มของบุคคลที่รวมกันเป็นสังคม และเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม หรือผู้มีอำนาจในสังคม อันเป็นผลให้ผู้ประกอบอาชญากรรมต้องถูกลงโทษโดยกลุ่ม (หรือบางกลุ่มของกลุ่ม) หรือโดยเครื่องมือลงทัณฑ์ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่ามาตรการด้านศีลธรรม

อัณณพ ชูบำรุง (2523:4) กล่าวว่า อาชญากรรมได้แก่พฤติกรรมที่มีผลให้บุคคลและสังคมได้รับอันตราย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินจึงจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้ประพฤตินั้น

ในทัศนะของผู้วิจัย อาชญากรรม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ว่าเป็นความผิดและมีบทลงโทษการกระทำนั้นๆ ถ้ากฎหมายไม่กำหนดก็ไม่ใช่ความผิด แม้ว่าจะผิดศีลธรรมก็ตาม หลายๆ ครั้งที่นักวิชาการได้พยายามกระตุ้นให้ผู้ใช้กฎหมายใช้ประมวลกฎหมายเป็นแค่เครื่องมือในกระบวนการยุติธรรม ไม่ให้ตัดสินใจแค่จากการท่องจำประมวลกฎหมายเป็นที่สิ้นสุด แต่ต้องมีคุณธรรมในการใช้กฎหมายเพื่อความยุติธรรมและความถูกต้อง และถูกศีลธรรมด้วย ซึ่งมีประเภทของอาชญากรรมดังต่อไปนี้

2.3.2. ประเภทของอาชญากรรม

การจำแนกประเภทของอาชญากรรมนั้นมีความหลากหลายตามแต่ลักษณะหรือหลักเกณฑ์ที่นักวิชาการแต่ละท่านจะใช้ในการแบ่งประเภท ดังนี้

คลินาร์ด และ ควินนีย์ (Clinard and Quinney อ้างถึงใน อัจฉนพ ชูบำรุง, 2532:84-85) ได้แยกประเภทของอาชญากรรม เป็น 9 ประเภท ได้แก่

- 1) อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent Personal Crime) เช่น การฆ่าการทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น
- 2) อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส (Occasional Property Crime) เช่น การปลอมลายมือ การขโมยของตามร้านขายของ การทำลาสิ่งสาธารณะ เป็นต้น
- 3) อาชญากรรมที่ทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Crime) เช่น การเป็นโสเภณี การรักร่วมเพศ การใช้ยาเสพติด การเมาสุราในที่สาธารณะ เป็นต้น
- 4) อาชญากรรมที่ทำกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน (Convention Crime) เช่น การย่องเบา การปล้น เป็นต้น
- 5) อาชญากรรมการเมือง (Political Crime) เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การกระทำจรรยากรรม เป็นต้น
- 6) อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ (Occupational Crime) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

- 7) อาชญากรรมที่กระทำโดยห้างร้านบริษัท (Corporate Crime) เช่น การโฆษณาหลอกลวง ความผิดต่อเครื่องหมายการค้า การผลิตอาหารและยาที่ไม่ปลอดภัย
- 8) องค์การอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์การมาเฟีย เป็นต้น
- 9) อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional Crime) เช่น การเป็นมือปืนรับจ้าง การต้มตุ๋น การล้วงกระเป๋า การปลอมของ เป็นต้น

นอกจากนี้ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2531:5-10) ได้แยกอาชญากรรมไว้ 5 ประเภท ดังนี้

- 1) อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการละเมิดศีลธรรม จรรยาของบุคคลที่เรียกว่า อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย เพราะผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย คือ บุคคลเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและการใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น
- 2) อาชญากรรมพื้นฐาน หมายถึง อาชญากรรม ซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลอื่น เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น
- 3) อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรม ซึ่งอาชญากรได้รวมตัวด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์การ โดยจัดการวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ เช่น การเป็นเจ้าของมือสลากกินรวม การค้าหญิงโดยบังคับค้าประเวณี การค้ายาเสพติดให้โทษ การค้าสินค้าหนีภาษี การค้าแร่เถื่อน และการค้าไม้เถื่อน เป็นต้น
- 4) อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรม ซึ่งผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในภาครัฐการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนและได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวในทางมิชอบ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน เช่น สมุหบัญชียกยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินคอมมิชชั่นในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการการคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น

- 5) อาชญากรรมพิเศษ หมายถึง อาชญากรรม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก อาชญากรรม 4 ประเภทแรกทีกล่าวมาแต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและ จำเป็นต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและ พาณิชยกรรม อาชญากรรมก่อการร้าย และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

จากประเภทของอาชญากรรม นั้นนักวิชาการต่างก็ได้มีหลักในการแบ่งแตกต่างกันออกไป และในส่วนของการศึกษาในเรื่องนี้ประเภทอาชญากรรมที่หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนสามารถมีส่วนร่วม คือ อาชญากรรมพื้นฐาน เป็นอาชญากรรมที่ไม่ซับซ้อน เช่น การ ลักขโมย ยาเสพติด การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

2.3.3. สาเหตุของอาชญากรรม

เมื่อได้ทราบความหมาย และประเภทของอาชญากรรมแล้วก็มาถึงสาเหตุของ อาชญากรรม มีนักวิชาการกล่าวไว้หลากหลาย ดังนี้

วเรช จันทรศร (2522: 51-52 อ้างถึงใน ปรางค์ทิพย์ เริงศิริกุล, 2542: 11) ได้สรุปสาเหตุของอาชญากรรม ไว้ดังนี้

- 1) สาเหตุในแง่ตัวบุคคล มองว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกระบุโดยบุคลิภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดปกติทางชีวภาพ กรรมพันธุ์ ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยาการภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลของการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา
- 2) สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองว่าอาชญากรรมส่วนหนึ่ง เกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในแง่ของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม
- 3) สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่าการเกิดอาชญากรรมนั้น ย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆ ทางสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้น

ทางสังคม ที่บุคคลจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

นอกจากนี้ ไสภา ชปิลมันน์ (2537: 16-22 อ้างถึงใน ฤทธิดิล ธีรเนตร, 2542: 15-17) ได้อธิบายถึงสาเหตุของอาชญากรรมไว้ว่า สาเหตุที่นำไปสู่การประกอบอาชญากรรมนั้นสามารถแยกศึกษาออกได้เป็น 2 สาเหตุหลัก คือ ประการแรก สาเหตุจากทางด้านร่างกายและจิตใจ ประการที่สอง คือ สาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สาเหตุทั้งสองประการนี้แล้วยังสามารถใช้วิธีการศึกษาเฉพาะราย ศึกษาเจาะจงลงไปเพื่อให้ทราบสาเหตุที่แน่ชัดว่าเพราะเหตุใดบุคคลนั้นๆ ประกอบอาชญากรรม เพื่อจะได้หาวิธีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงปัจจัยดังกล่าว ช่วยเหลือบุคคลนั้นๆ กลับตัวเป็นคนดีต่อไป

- (1) สาเหตุทางร่างกายและจิตใจ ซีซาร์ ลอมโบรโซ (Caesar Lombroso, 1876) เชื่อว่าอาชญากรที่กระทำความผิดบ่อยๆ จะมีร่างกายและพฤติกรรมและปฏิบัติตนในสังคมเช่นเดียวกับในสมัยที่มนุษย์ยังป่าเถื่อน โดยมีร่างกายที่ผิดไปจากคนปกติ เช่น รูปร่างไม่ได้สัดส่วน ดวงตาที่ผิดปกติ แขนยาวมากผิดปกติขากรรไกรใหญ่และกว้าง เป็นต้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ ทำให้บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวเกิดปมด้อยพยายามหลีกเลี่ยงหนีสังคม และส่งผลนำไปสู่การกระทำผิดได้ และนอกจากนี้ ความเครียด ความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ จะมีผลต่อสุขภาพจิต ทำให้เกิดความผิดปกติทางจิตใจขึ้น และนำไปสู่การกระทำผิด ซึ่งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีจิตใจผิดปกติ นั้น มิได้เกิดจากความต้องการหรือมูลเหตุจูงใจแต่อย่างใด แต่เกิดจากความกดดันภายในจิตใจ โดยไม่สามารถบังคับตนเองให้กระทำได้ อย่างก็ตามมิได้หมายความว่า ผู้ที่มีจิตผิดปกติจะต้องประกอบอาชญากรรมเสมอไป คนที่มีจิตใจผิดปกติอย่างรุนแรง มักจะไม่ได้เป็นผู้ประกอบอาชญากรรม อาชญากรส่วนมากมักจะมีจิตใจยังไม่ถึงขั้นผิดปกติอย่างรุนแรง
- (2) สาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม Emile Durkheim นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส กล่าวว่า ระบบของค่านิยมทางสังคมก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ ดังนั้น การที่ผู้หนึ่งผู้ใดประกอบอาชญากรรมขึ้น อาจทำให้มองเห็นได้ว่า บุคคลนั้นอยู่ในสิ่งแวดล้อม

ที่มีระเบียบทางสังคมเช่นไรซึ่งหมายความว่า อาชญากรรมนั้นเองที่สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของบุคคลผู้ประกอบอาชญากรรมว่า อยู่ในสังคมเช่นไร สภาพแวดล้อมทางสังคมมีส่วนทำให้คนประกอบอาชญากรรม การประกอบอาชญากรรมเป็นผลมาจากการเลียนแบบการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น มาตรฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาของอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม แบ่งออกได้ดังนี้

- ก. ปัจจัยด้านดินฟ้าอากาศ เช่น ในฤดูร้อน อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายจะสูงขึ้น และในฤดูหนาว อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินจะเยอะมาก
- ข. ปัจจัยทางด้านนิเวศวิทยา เช่น ในย่านธุรกิจและอุตสาหกรรม อัตราการเกิดอาชญากรรมจะสูงกว่าที่อื่นในช่วงเวลาเดียวกัน และพื้นที่ใดที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง เช่น จากระบบเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลจะเกิดขึ้นสูงทำให้อาชญากรรมเกิดขึ้นสูงไปด้วย และอาชญากรรมของคนรุ่นหนึ่ง จะถ่ายทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการเลียนแบบได้
- ค. ปัจจัยทางครอบครัว โดยครอบครัวที่ขาดความเอาใจใส่ต่อสมาชิกในครอบครัว มีส่วนผลักดันให้เกิดอาชญากรรมขึ้นมากกว่า โดยมีความแตกต่างในเรื่องปทัสถาน ทศนคติ และโครงสร้างของพฤติกรรมที่ได้รับการอบรมสั่งสอนกันมา ซึ่งเป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีได้มาจากชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งเท่านั้น
- ง. ปัจจัยทางการเรียนรู้และความสัมพันธ์ของกลุ่ม โดยเชื่อว่า อาชญากรรมเป็นผลมาจากการเรียนรู้และความสัมพันธ์ของกลุ่ม
- จ. ปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือชนชั้นในสังคม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านเห็นว่า อาชญากรรมเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและความขัดแย้งในผลประโยชน์ของชนชั้นในสังคม ความยากจนมีส่วนสำคัญทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น แต่ก็พบว่า ความยากจนหรือความแตกต่างกันของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม มิได้เป็นสาเหตุของอาชญากรรมได้เสมอ

ไป เช่น การลักทรัพย์ อาจทำได้ เพราะอยากได้ของนั้น โดยไม่มีสาเหตุของ ความยากจนเข้ามาเกี่ยวข้องเลย เป็นต้น

จากสาเหตุของอาชญากรรมนั้นสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิด อาชญากรรมนั้นเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความผิดปกติของร่างกาย เป็นต้น และปัจจัยทาง สังคม เช่น การอบรมเลี้ยงดู สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น การประกอบอาชญากรรมในแต่ละครั้ง ย่อมมาจากหลายสาเหตุ หากเราสามารถทราบสาเหตุของการประกอบอาชญากรรมได้ก็จะ สามารถแก้ไขปัญหอาชญากรรมได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

2.4. ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม (Crime Preventing) หมายถึง การคาดการณ์หรือ ประเมินล่วงหน้าเกี่ยวกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิดหรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่ อาจเกิดขึ้นรวมทั้งความพยายามที่จะกระทำใดๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำ ความผิดใดๆ เกิดขึ้น ซีเรย์ เจฟเฟอรี (C.Ray Jeffery อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2547: 95) กล่าวว่า การควบคุมอาชญากรรมจะมีความแตกต่างกับวิธีลดอาชญากรรมกล่าวคือ การป้องกันเป็นการ ควบคุมอาชญากรรมโดยตรงซึ่งการควบคุมโดยตรงประกอบไปด้วย การใช้มาตรการของการลด ช่องทางหรือโอกาสในการกระทำผิด ส่วนการลดอาชญากรรมเป็นการควบคุมอาชญากรรม โดยอ้อมที่นำมาใช้ได้แก่การอบรมวิชาชีพ การให้การศึกษา การจำคุก การคุมประพฤติ การพักการ ลงโทษ เป็นต้น

การป้องกันอาชญากรรมทำได้โดย 4 วิธี คือ 1) การบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็น วิธีที่แน่นอน และให้ความเสมอภาคกับทุกอย่างเท่าเทียมกัน และยังเป็นวิธีที่เห็นผลรวดเร็ว 2) การปรับสภาพแวดล้อมและจิตใจ เป็นวิธีที่แก้ไขผู้กระทำผิด 3) การลดช่องโอกาสการกระทำผิด ได้แก่ การตัดช่องโอกาสการใช้เทคโนโลยี และ 4) การป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่ง สำหรับวิธีที่ 1 และ 2 นั้นเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยการตัดมูลเหตุจูงใจ และวิธี 3 และ 4 นั้น เป็นการป้องกันโดยการตัดช่องโอกาสการกระทำผิด (คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2551)

2.4.1. วิวัฒนาการของการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมได้มีการพัฒนารูปแบบการป้องกันจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.4.1.1. การป้องกันอาชญากรรมของสังคมดั้งเดิม

จากหลักฐานของยุคดั้งเดิมที่ปรากฏในหลักฮัมมูราบี (Hammurabi's Code) ได้บัญญัติถึงการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Crime prevention through environmental design) มีสาระสำคัญดังนี้

ผู้ใดก่อสร้างเคหสถานสำหรับบุคคลอยู่อาศัย มีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรง และเคหสถานที่สร้างเกิดพังทลายลงเป็นสาเหตุให้เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้ก่อสร้างนั้นต้องระวางโทษประหารชีวิต (Meadows, 1980 : 62 อ้างถึงใน ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545: 10) ประมวลกฎหมายนี้จึงถือว่าเป็นต้นกำเนิดของการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

กล่าวโดยสรุป การป้องกันในสมัยดั้งเดิมเป็นการป้องกันโดยการใช้กฎหมายมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมในสังคม ระบบการลงโทษแบบดั้งเดิมจะลงโทษตามที่กฎหมายระบุไว้ มีความรุนแรง โหดร้าย ทารุณ เป็นในลักษณะ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”

2.4.1.2. การป้องกันกลางศตวรรษที่ 19

ซีซาร์ เบคคาเรีย (Caesar Beccaria, 1963: 91-95 อ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550: 25) ได้สนับสนุนความคิดในการป้องกันอาชญากรรม สรุปได้ดังนี้

- 1) การป้องกันอาชญากรรมต้องมีการวางรากฐานโดยนักปรัชญาที่เฉลียวฉลาด พร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม
- 2) การป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายเที่ยงตรง
- 3) การป้องกันอาชญากรรมต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคม โดยการยกย่องสรรเสริญและให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ
- 4) การป้องกันอาชญากรรมต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาให้สมบูรณ์

ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมสามารถแยกพิจารณาออกได้เป็น 2 แนว คือ แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) และแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach) ต่อมาได้มีการเสนอแนวคิดมี 3 ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พยายามผนวกแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายและแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เข้าด้วยกัน (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545: 11) แทนการขัดแย้งหักล้างซึ่งกันและกันดังต่อไปนี้

2.4.2. ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม

2.4.2.1. ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

การป้องกันอาชญากรรมได้กลายเป็นเป้าประสงค์ของงานตำรวจ เมื่อ เซอร์ โรเบิร์ต พีล (Sir Robert Peel อ้างถึงใน Wison & McLaren, 1973) ก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1829 ซึ่งได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาว่าเป็น “บิดากรมตำรวจยุคใหม่” ได้เน้นให้บุคลากรตำรวจ ภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรม คือ งานหลักของตำรวจ และมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษ ผู้กระทำผิด ทักษะของ พีล (Peel) ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) เพื่อป้องกันอาชญากรรม ซึ่งยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายก็คือ การตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดุกสันหลังของงานตำรวจ สำหรับหลักใหญ่ใจความของแนว ทฤษฎีนี้พอสรุปได้ว่าการปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการถูกจับกุม ฉะนั้น ตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบ และระวิทุยสายตรวจจึงควรมีลักษณะที่เด่นชัดสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญ ยับยั้งอาชญากร นอกจากนี้ การตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในกลุ่มชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไปทุกหนแห่ง ด้วยเหตุนี้ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรมโดยลดช่องโอกาสสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย อนึ่ง งานตรวจท้องที่ของตำรวจมีลักษณะจะเป็นได้ทั้งงานประจำ และงานเฉพาะกิจในลักษณะงานประจำตำรวจสายตรวจมักได้รับการกำหนดพื้นที่ที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมและระบับเหตุร้ายภายในระยะเวลาแต่ละผลัดที่ปฏิบัติหน้าที่

ส่วนในงานลักษณะเฉพาะกิจนั้นตำรวจสายตรวจในทุกเขตพื้นที่ คือ กำลังหลักที่พร้อมจะรวมตัวในทันทีที่ได้รับคำสั่งจากศูนย์บัญชาการ เพื่อการปฏิบัติการเฉพาะกิจเร่งด่วน ยุทธวิธีหลักในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย คือ การตรวจท้องที่ การปรากฏตัวของตำรวจ และเข้าระงับยับยั้งอาชญากรรมเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น องค์ประกอบหลักของยุทธวิธี คือ กำลังตำรวจ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ เขตพื้นที่ที่รับผิดชอบในการตรวจในงานประจำ การระดมกำลังรวมตัวกันอย่างเร่งด่วนในกรณีที่มีเหตุพิเศษ (ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:11-16)

2.4.2.2. ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Communities Relation Approach)

มีรากฐานมาจากแนวคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยาในกลุ่มชิคาโก หรือที่รู้จักกันในนามของ สำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม (The Ecological School of Criminology) ภายใต้การนำของ โรเบิร์ต อี พาร์ค (Robert E. Park อ้างถึงใน ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:11-16) ซึ่งได้รับอิทธิพลในด้านแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของชุมชนจากสามทาง คือ

ทางแรก แนวความคิดของ ดาร์วิน (Darwin) เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยระหว่างสัตว์และพืชที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเหมือนที่เจ้าพนักงานกับประชาชนที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ทางที่สอง ข้อเขียนของ ซิเมล (Simel) ว่าด้วยคุณลักษณะด้านเวลาและสถานที่ของความสัมพันธ์ทางสังคม

ทางที่สาม ทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim) ที่กำหนดว่าด้วยความหนาแน่นของประชากรเป็นปัจจัยที่กระทบต่อความแก่งแย่งทางสังคมและการแบ่งงาน

พาร์ค (Park อ้างถึงใน ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:17) กล่าวว่า “นครมิได้สภาพเพียงแต่เป็นกลไกทางวัตถุและสิ่งก่อสร้างของมนุษย์แต่นครเกี่ยวพันในกระบวนการที่สำคัญของประชากร นครคือผลผลิตของธรรมชาติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติของมนุษย์” พาร์คพยายามที่จะจูงใจให้นักอาชญาวิทยาทั้งหลายเห็นความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ในสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมอาชญากรรม

โดยสรุป คือ ตามแนวคิดทฤษฎีนี้เชื่อว่าอาชญากรรมเป็น ปรัชญาการณัฏหารตาม ลักษณะพื้นที่บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะพื้นที่ที่มีสถิติ อาชญากรรมสูงนั้นมีความแตกต่างไปจากพื้นที่ที่มีอาชญากรรมต่ำๆ ทั้งในภาวะกายภาพทาง เศรษฐกิจและทางสังคม กล่าวคือ การขาดระเบียบของสังคมอันสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของ ชุมชนในยุคก่อนความเจริญทางอุตสาหกรรมเข้าสู่ชุมชนในยุคอุตสาหกรรมนำมาซึ่งปัญหา อาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ

ใจความสำคัญของแนวคิดทฤษฎีนี้ คือ การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าในระดับเมืองชุมชน หรือละแวกบ้านในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ช่วยต่อการควบคุม สังเกต ตรวจตราโดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของทั้งตนเองและของบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า “เป็นวิธีการที่ใช้ประชาชนเป็นแกนนำ” อย่างไรก็ตามแนวคิดทฤษฎีที่ 2 นี้ไม่ได้มองข้ามความสำคัญของตำรวจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อาชญากรรม แต่ได้เสนอแนะให้มีการปรับบทบาทใหม่สำหรับการตรวจท้องที่ ทั้งหมดตาม แนวทางทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ตำรวจนั้นมีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผน สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม กล่าวอีกนัยหนึ่งตำรวจตามแนวคิดทฤษฎีนี้ จะไม่มีสภาพเป็น ผู้รับผิดชอบหลักในการป้องกันอาชญากรรมอีกต่อไป นอกจากนี้ข้อเสนอ ตามที่กล่าวมาก็คือ การ ยกเลิกตำรวจที่ทำหน้าที่สายตรวจ ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานานโดยปริยาย (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:16-25)

2.4.2.3. ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Crime Prevention Through Environmental Design Approach)

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม(Crime Prevention Through Environmental Design Approach-CED) หรือใช้อักษรย่อว่า “ทฤษฎี ค.อ.ส.” แนวคิดนี้เป็น แนวคิดรวม (synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (thesis) และ ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นแนวความคิดแย้ง (antithesis) ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้ก้าวไกลไปกว่าทฤษฎี ชุมชนสัมพันธ์ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่ใน สหรัฐอเมริกา (Whisenand, 1979;Barley, 1980;Meadow, 1980) และในญี่ปุ่น (Suzuki, 1980) ในลักษณะมุ่งหักล้างหรือแทนที่ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม หรือ ค.อ.ส. จะมุ่งประสานแนวทฤษฎีทั้งสองแล้ว ก็ยังมุ่งพัฒนาบททฤษฎี (Theoretical Proposition) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับ พฤติกรรมอาชญากรรมซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับสาขาพฤติกรรม ศาสตร์ทั่วไป

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมได้รับการพัฒนาขึ้น โดยมี ข้อกำหนดเบื้องต้น ดังนี้

- 1) หลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม มุ่งที่ลดช่องโอกาสสำหรับการ ประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย
- 2) หลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม มีความเพียงพอในการควบคุม อาชญากรรม ประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินให้อยู่ในขอบเขตเหมาะสม หรือยอมรับได้
- 3) หลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม มีคุณค่าทางปฏิบัติในระดับสูง รวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรม และมนุษยธรรม
- 4) หลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม คำว่า “กฎหมาย” หมายถึง กำ หมายซึ่งตราขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวมบททฤษฎีการควบคุม อาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

แนวทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมนี้ ได้เน้นการจัด สภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย ซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ

(1) สภาพแวดล้อมทางด้านรูปธรรม

สภาพแวดล้อมรูปธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบบุคคลที่มีรูปร่าง ตัวตน สัมผัสได้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมได้ สภาพแวดล้อมดังกล่าวสามารถแบ่งตามลักษณะการเข้าครอบครองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ 3 ประเภท คือ พื้นที่ปฐมภูมิ (Primary Space) พื้นที่ทุติยภูมิ (Secondary Space) และพื้นที่ สาธารณะ (Public Space)

พื้นที่ปฐมภูมิ หมายถึง อาณาบริเวณซึ่งครอบครองและใช้ประโยชน์โดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลจำนวนจำกัด รวมทั้งสามารถควบคุม พื้นฐานดังกล่าวได้ในลักษณะถาวร ตัวอย่างเช่น บ้านที่พักอาศัยเป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวมีเอกลักษณ์ความเป็นเจ้าของปรากฏเด่นชัด การผ่านเข้าออกโดยสาธารณะชนไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของก่อน

พื้นที่ทุติยภูมิ หมายถึง อาณาบริเวณซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถแสดงสิทธิ การครอบครองพื้นที่ รวมทั้งการควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ของบุคคลแปลกหน้าได้ในระดับหนึ่ง แม้จะไม่เท่าเทียมกับพื้นที่ปฐมภูมิก็ตาม กล่าวอีกนัยหนึ่งพื้นที่ทุติยภูมิจัดเป็นเขตพื้นที่เชื่อมต่อ ระหว่างพื้นที่ปฐมภูมิกับพื้นที่สาธารณะ ตัวอย่างเช่น ถนนในหมู่บ้านจัดสรร ตรอกซอยย่านที่อยู่ อาศัยทางเดินหน้าห้องพักตามแฟลตเป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวนี้มีความสำคัญยิ่งในการป้องกัน อาชญากรรม จากการจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรม โดยการกำจัดการสัญจรไปมาอย่างเสรี การใช้ พื้นที่ทุติยภูมิของบุคคลแปลกหน้าอย่างน้อยต้องอยู่ภายในสายตา ของผู้อยู่อาศัย ซึ่ง เปรียบเสมือนเจ้าของพื้นที่ร่วมกัน

พื้นที่สาธารณะ หมายถึง อาณาบริเวณซึ่งบุคคลโดยทั่วไปสามารถที่จะเข้าไปได้ โดยชอบธรรม หรือสามารถใช้ในการสัญจรไปมาโดยอิสระภายใต้ขอบเขตของกฎระเบียบที่กำหนด ไว้ ตัวอย่างเช่น สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ โรงพยาบาล เป็นต้น พื้นที่สาธารณะจึงไม่อยู่ในความ ควบคุมของบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:34)

การจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรม มีหลายมาตรการ เช่น การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคาร การสลักหมายเลขบน ทรัพย์สินความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์เปิด-ปิดเครื่อง ไฟฟ้าอื่นๆ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:38-39)

(2) สภาพแวดล้อมนามธรรม

เป็นอีกมิติหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เนื่องจากการมุ่ง ความสนใจไปยังสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพียงอย่างเดียว อาจทำให้การป้องกันอาชญากรรมใน ชุมชนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และมักมีประสิทธิภาพต่ำในแง่ที่ว่าชุมชนหรือบุคคลอาจต้อง สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยเป็นมูลค่ามากมาย แต่กลับ ได้ผลในการลดสถิติอาชญากรรมได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น การมุ่งส่งเสริมอาคารด้วยวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการรักษาความปลอดภัยจากอาชญากรรม ในทางตรงข้ามการแยกตัวจากชุมชนมาก

จนเกินไปอาจก่อให้เกิดผลสะท้อนกลับ กล่าวคือ แทนที่บุคคลจะรู้สึกมั่นคงกลับรู้สึกหวาดหวั่นหวาดระแวงและขาดการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกทั่วไปในชุมชนมากยิ่งขึ้น เมื่อสมาชิกในชุมชนต่างปล่อยปละละเลยโดยไม่หันหน้าร่วมมือกันในการป้องกันอาชญากรรม ในที่สุดผลที่ตามมาก็เป็นดังที่ปรากฏอยู่ในทุกวันนี้ กล่าวคือ ปัญหาอาชญากรรมได้กลายเป็นความรับผิดชอบ ของตำรวจเพียงฝ่ายเดียวไปโดยปริยาย เมื่อใดก็ตามที่สภาพการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นย่อมหมายความว่า สมาชิกทุกคนในชุมชนนั้นๆ ต่างรอคอยเวลาที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ปัญหาอาชญากรรม คือ ปัญหาสังคมประเภทหนึ่ง ถ้าพิจารณาคำว่า “ปัญหาสังคม” โดยใช้ถ้อยคำภาษาที่เข้าใจง่ายย่อมหมายถึงปัญหาพื้นฐานที่สมาชิกทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบ รวมทั้งแสวงหามรรควิธีหรือมาตรการในการแก้ไขและควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตอันเหมาะสม ในปัจจุบันแม้กล่าวได้ว่างานด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือ ภาระหน้าที่หลักของตำรวจ แต่ยอมไม่ได้หมายความว่า หน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐบาล และเอกชนตลอดจนประชาชนจะสามารถวางเฉยได้ โดยปล่อยให้ตำรวจต่อสู้เผชิญปัญหาดังกล่าวตามลำพัง คำว่า “หน่วยงานหลักในการควบคุมอาชญากรรม” ย่อมมีความหมายแตกต่างไปจาก “หน่วยงานเดียวในการควบคุมอาชญากรรม” ตำรวจไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้โดยลำพัง จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนทั้งหมด เท่าที่จะสามารถช่วยช่วยให้ประชาชนมีความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในเคหะสถาน ความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในการช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในชุมชนที่อยู่อาศัยหรือย่านทำมาหากินของตน ตลอดจนถึงเหตุด่วนเหตุร้ายแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ หัวใจของการป้องกันอาชญากรรม

ความสัมพันธ์ในชุมชนหรือสภาพแวดล้อมนามธรรม จัดเป็นมิติหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม และจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาควบคู่สอดประสานไปกับสภาพแวดล้อมรูปธรรมในลักษณะที่ว่ามิติทั้งสองต่างมีแนวโน้ม มุ่งไปสู่เป้าประสงค์ของการสร้างชุมชนที่เป็นระเบียบ อบอุ่น และปลอดภัยจากอาชญากรรมสำหรับมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมภายใต้มิติของสภาพแวดล้อมนามธรรมที่ประสบผลมาแล้วในระดับสูง

รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ได้ในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย มาตรการสายตรวจประชาชน และมาตรการตรวจตราบ้านเรือน (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545:90-111)

สำหรับนโยบายการป้องกันอาชญากรรมของประเทศไทยนั้น กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ได้ออกมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรมให้ทันต่อสถานการณ์และช่วงเวลาต่างๆ เช่น มาตรการการปราบปรามการลักลอบเล่นพนันท้ายผลฟุตบอลยูโร 2008 การป้องกันการลักทรัพย์ทางการเกษตร มาตรการป้องกันอาชญากรรมช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น (กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม, 2551)

2.5. แนวคิดยุติธรรมชุมชน

2.5.1. ความหมายของยุติธรรมชุมชน

ยุติธรรมชุมชน คือ วิธีการในการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นหุ้นส่วนในการดำเนินงานกิจกรรมการควบคุมอาชญากรรมและแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยตามความคิดของ แม็คโคล และว็ชเทล (McCold and Wachtel, 1997) เพิ่มเติมว่า ชุมชนตามนิยามนี้มีได้หมายถึง ชุมชนตามพื้นที่แต่หมายถึงชุมชนตามหน้าที่ที่เกิดจากเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม

ยุติธรรมชุมชน หมายถึง มาตรการหรือยุทธวิธีในการลดและป้องกันอาชญากรรม โดยวิธีการดังกล่าวมีลักษณะที่สร้างหรือเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วน ขณะที่แนวนโยบายแบบยุติธรรมชุมชนจะให้ความสำคัญกับการเผชิญหน้าอาชญากรรมและการกระทำผิดด้วยวิธีการเชิงรุก แก้ปัญหาทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุในการป้องกัน ควบคุมลด และเยียวยาความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างและรักษาความปลอดภัย ความเข้มแข็งมีชีวิตชีวา และความยุติธรรมชุมชน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน โรมัน และคณะ (Roman and group, 2002)

คาร์ป และเคลียร์ (Karp and Clear, 2000) ได้ให้ความหมายของยุติธรรมชุมชนไว้ว่า ยุติธรรมชุมชน คือ การกระทำระดับรากแก้วที่ประชาชน องค์กรชุมชน และระบบยุติธรรมจะสามารถใช้ควบคุมอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของสังคมได้

กิตติพงษ์ กิตยารัตน์ และจุฑารัตน์ เชื้ออำนวย (2551:16) ได้ให้ความหมายของ ยุติธรรมชุมชนไว้ว่า ยุติธรรมชุมชน เป็นแบบแผนของกลยุทธิ์เชิงรุกที่เน้นป้องกันอาชญากรรมด้วยการทำงานร่วมกันของชุมชนในลักษณะของ “หุ้นส่วน” ที่เข้มแข็งระหว่าง “องค์กรภาครัฐ” ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อความปลอดภัยของสาธารณะกับ “ชุมชน” เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในชุมชนนั้นๆ

อังคณา บุญสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวไว้ในงานสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสคล้ายวันสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ครบรอบ 54 ปี ว่า งานยุติธรรมชุมชน (Community Justice) มีประเด็นสำคัญ คือ ความสมัครใจ (base-on a volunteer basis) ชุมชนมีอำนาจที่จะกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนว่าจะทำอะไร แะไหน อย่างไร ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ความสนใจ ความพร้อม และสภาพการณ์ของชุมชน และชุมชนมีหน้าที่ในการแสวงหามาตรการหรือวิธีการหรือโครงการต่างๆ เพื่อป้องกันอาชญากรรมในแนวทางของงานยุติธรรมชุมชน นั้น หมายความว่า ชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการสร้างคุณภาพชีวิตหรือความกินดีอยู่ดีในชุมชน

จากการสนทนาโต้ะกลมในหัวข้อ Community Justice: Concepts and Delivery จัดโดย New Statesman และ Fellows' Associates ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงความหมายของยุติธรรมชุมชนไว้หลายแบบว่า บางท่านเห็นว่าเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยชุมชนร่วมมือกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมและลดปัญหาอาชญากรรม บางท่านอาจมองว่าเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและ/หรือศาลกับชุมชน โดยตระหนักว่า ปัญหาอาชญากรรมเป็นประเด็นของปัญหาสังคม อีกแนวทางหนึ่งคือ เป็นการลงโทษหรือแก้ไขผู้กระทำผิดโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น พอสรุปได้ว่า ยุติธรรมชุมชน (Community Justice) คือ ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และการที่รัฐให้โอกาสกับชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการยุติธรรมบนพื้นฐานของข้อมูลเฉพาะของแต่ละชุมชนให้ชุมชนได้มีการจัดการเองโดยที่รัฐเป็นฝ่ายสนับสนุน และในทางตรงกันข้ามชุมชนก็สนับสนุนการทำงานของเจ้าพนักงานของรัฐในการอำนวยความยุติธรรม

2.5.2. ภารกิจยุติธรรมชุมชน ได้แก่

- 1) การป้องกันควบคุมอาชญากรรมและการกระทำผิด หมายถึง การกระทำเชิงรุกใดๆ อันเป็นการยับยั้งหรือชะลอเวลาหรือสถานการณ์มิให้นำไปสู่การเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิดด้วยการควบคุม จัดระเบียบชุมชน เล็งเห็นผลและทำการป้องกันก่อนเกิดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคล เวลา และสถานที่ ทั้งที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการกระทำผิดรวมทั้งกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในชุมชน
กิจกรรมการป้องกันควบคุมอาชญากรรมและการกระทำผิด ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่มีลักษณะของการป้องกัน ควบคุม จัดระเบียบชุมชน และให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ฯลฯ
- 2) การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนยุติลงหรือบรรเทาความรุนแรงด้วยการประสานงาน ดำเนินการเอง หรือส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคนในชุมชนตามรูปแบบวิธีการเชิงสมานฉันท์หรือวิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรง
- 3) การเยียวยาและเสริมพลัง หมายถึง การลดและเยียวยาความเสียหายหรือความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรมหรือการกระทำผิด และเสริมพลังเหยื่ออาชญากรรมด้วยการจัดบริการที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนให้กำลังใจ
- 4) การรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขนิสัย ความประพฤติและจิตใจของผู้กระทำผิด

2.5.3. ลักษณะร่วมของยุติธรรมชุมชน

ประการแรก ยุติธรรมชุมชนมีลักษณะของการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในระบบยุติธรรมทางอาญา เช่น การเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ผู้ประสานงาน ผู้ไกล่เกลี่ย ให้การอบรมสั่งสอน เป็นสมาชิกของคณะกรรมการต่างๆ เป็นผู้ให้การสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมในการเยียวยาและเสริมพลัง และสนับสนุนผู้กระทำความผิดในการปรับตัวเข้ากับสังคมหลังได้รับการปล่อยตัว เป็นต้น

ประการที่สอง นัยสำคัญของยุติธรรมชุมชน คือ การเห็นว่าคำตอบในการแก้ปัญหาของชุมชนควรมาจากชุมชนเองมากกว่าที่จะมาจากหน่วยงานของรัฐที่มีความห่างไกล

เช่น ตำรวจ อัยการ และคุมประพฤติ และเห็นว่าการสร้างเสริมศักยภาพในการควบคุม อาชญากรรมควรเริ่มต้นจากชุมชนมากกว่าที่จะเริ่มจากสถาบันต่างๆ อาทิ เรือนจำหรือสถาน พินิจ ซึ่งมักสร้างตราบาปและความรู้สึกโดดเดี่ยวให้กับผู้กระทำความผิดมากกว่าการเยียวยาซึ่ง แท้ที่จริงแล้วการเยียวยาเป็นการเสริมพลังอย่างหนึ่งของชุมชน

ประการที่สาม ยุติธรรมชุมชนมีการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงาน ยุติธรรมทางอาญาภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน เช่น หน่วยงานช่วยเหลือเสริมพลังเหยื่อ อาชญากรรม (victim support agencies) และส่งเสริมการเปิดเผย การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง องค์กรดังกล่าวด้วยกันเองกับชุมชน

ประการที่สี่ ยุติธรรมชุมชนสนับสนุนการนำผู้คนจากหลายกลุ่มหลากหลายความคิดที่ดู เหมือนไม่น่าจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการควบคุมและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเข้ามามี ส่วนร่วมในโครงการ เช่น กลุ่มผู้อยู่อาศัย กลุ่มธุรกิจในที่ถ้อยถน และกลุ่มความเชื่อทางศาสนา แนวคิดนี้เรียกว่า “การผนึกกำลังการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ” ซึ่งครอบคลุมไปถึง แนวคิดที่ว่า เราควรส่งเสริมให้เอกชนผู้ให้บริการด้านการรักษาความปลอดภัยหรือด้านเทคโนโลยี ป้องกันอาชญากรรมเข้ามามีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับชุมชนด้วย

ประการที่ห้า การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วน ร่วมในโครงการยุติธรรมชุมชนนี้มีประโยชน์หลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของ เจ้าของโครงการ ช่วยลดการพึ่งพิงมีอาชีพในการระงับข้อพิพาท ลดความรู้สึกแปลกแยกต่อ กระบวนการยุติธรรม เพิ่มความชอบธรรมให้กับโครงการและแนวคิดยุติธรรมชุมชน ส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐกับองค์กรภาคประชาชน (จุฑาทวีตน์ เอื้ออำนวย, 2551:17-18)

2.5.4. องค์ประกอบหลักของยุติธรรมชุมชน

ยุติธรรมชุมชนมีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ

- 1) ยุติธรรมชุมชนเน้นการให้ความสำคัญแก่เพื่อนบ้านที่ระดับรากหญ้า คือ เพิกถอนกิจกรรม ต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมออกจากการผูกติดไว้กับสถานที่ตั้งและประยุกต์กิจกรรม การอำนวยความสะดวกแบบอิสระที่เหมาะสมกับวิถีชุมชนแต่ละแห่ง

- 2) ยุติธรรมชุมชนให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา ให้ความสำคัญ 2 ด้าน ด้านหนึ่งคือ ปัญหาด้านความปลอดภัยของชุมชนที่ต้องการการแก้ไขเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชุมชน และอีกด้านหนึ่งคือพลังสมรรถนะของผลที่เกิดตามมาจกกระบวนการวิธีการแก้ไขปัญหา เหล่านั้นได้สำเร็จ เป็นเรื่องของการที่ประชาชนร่วมกันแบ่งปันค่านิยมและความเอื้ออาทรห่วงใยซึ่งกันและกัน

ข้อมูลข่าวสารระดับชุมชนอาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหาแบบเน้นปัญหาเป็นศูนย์กลางได้ 3 แนวทาง คือ

- (1) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเฉพาะของพื้นที่ที่เตรียมใช้งานเป็นลำดับแรก เนื่องจากบรรดาอาชญากรรมชั้นสูงที่เกิดขึ้นพบว่ามีสถานที่ตั้งหรือแหล่งกำเนิดจากการรวบรวมทรัพยากรและมีการลงทุนอยู่ในท้องถิ่นแห่งใดแห่งหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่งในสังคมโลกนี้ทั้งสิ้น
 - (2) ความห่วงใยและความปรารถนาของผู้อยู่อาศัยเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการกำหนดกิจกรรมยุติธรรมชุมชน
 - (3) การแปลข้อมูลข่าวสารจากชุมชนไปสู่กิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย สามารถใช้เพื่อประเมินผลความสำเร็จในการกำหนดยุทธวิธีเผชิญหน้ากับอาชญากรรมได้ทางหนึ่ง
- 3) ลดการพึ่งพิงผู้มีอำนาจและลดการผลักดันความรับผิดชอบให้สถาบัน ยุติธรรมชุมชนมีลักษณะเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์แบบแนวราบ ขณะเดียวกันผู้บริหารองค์กรย่อยๆ ในชุมชนอาจผสมผสานหลอมรวมทำงานร่วมกับผู้บริหารของหน่วยงานอื่นโดยใช้รูปแบบเมตริกซ์ (matrix) ได้ เช่น ผู้บริหารหน่วยตำรวจชุมชนทำงานร่วมกับคุมประพฤติชุมชนหรืออัยการชุมชน เป็นต้น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงความร่วมมือประสานงานและเพิ่มพูนแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติในลักษณะภาค ตัดขวางให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
- 4) เพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ภายใต้ทฤษฎียุติธรรมชุมชน เชื่อว่า “เป้าหมายของอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการ” (crime-related process) ดังนั้น การจัดการกับอาชญากรรมคดีหนึ่งๆ ได้สำเร็จจึงมิใช่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงพลิกฟื้นสถานการณ์ระหว่าง “ผู้กระทำผิดกับเหยื่ออาชญากรรม” เท่านั้น แต่การจัดการกับอาชญากรรมควรเป็นการสร้างความเข้มแข็งเพิ่มพูนให้แก่ชุมชนมากขึ้นและมีศักยภาพเพียงพอที่จะกำหนดชุดกฎเกณฑ์ควบคุมชุมชนได้ด้วยตนเอง

- 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมยุติธรรม ประชาชนมีบทบาทหลายอย่างในกระบวนการยุติธรรม อย่างน้อยที่สุดก็เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการประชุมหารือเกี่ยวกับประเด็นอาชญากรรมและการจัดระเบียบชุมชนของตน ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครในโครงการที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนเสริมพลังเหยื่ออาชญากรรม ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน และดำเนินกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

การเคลื่อนย้ายการมีส่วนร่วมในงานยุติธรรมสู่ประชาชนนั้น มีรากฐานแนวคิดสำคัญ 2 ประการคือ

- 1) การควบคุมสังคมแบบเป็นทางการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและระบบศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่มีฐานหยั่งลึกในการสร้างกฎเกณฑ์ทางสังคมส่วนร่วม
- 2) การเคลื่อนย้ายการมีส่วนร่วมในงานยุติธรรมสู่ประชาชนมีรากฐานมาจากการตระหนักว่าสมาชิกชุมชนมีฐานะเป็นพลเมืองของสังคมประชาธิปไตยซึ่งเป็นที่เข้าใจว่าพลเมืองในระบบประชาธิปไตยล้วนช่วยกันทำงานเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สังคมส่วนรวมด้วยไม่ใช่งานเพียงเพื่อตนเองเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป็นที่ประจักษ์ทั่วกันว่าความล้มเหลวจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาบ่งชี้ให้เห็นผลจากการตั้งสมมติฐานที่ผิดพลาดที่เกิดขึ้นตามมาจากความเชื่อที่ว่าความปลอดภัยของชุมชนเป็นภาระหน้าที่ของระบบยุติธรรมของรัฐเท่านั้น

2.5.5. กลุ่มทฤษฎีว่าด้วยยุติธรรมชุมชน

- 1) ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Empowerment and participation) เคอร์วีกี (Kurki, 2000 อ้างถึงใน จุฑาทวีตน์ เขื่อนอำนาจ, 2551:31) ได้อธิบายไว้ว่า ทฤษฎีเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ได้รับการอ้างอิงบ่อยที่สุด โดยทฤษฎีตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “การที่ชุมชนร่วมกันมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรมและแสดงความพยายามฟื้นฟูสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนบ้านของตนนั้น จะช่วยลดอาชญากรรมและความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมได้โดยตรง รวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการควบคุมสังคมทางอ้อมได้” ดังนั้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมพลังชุมชน จึงควรทำงานกับกลุ่มผู้พักอาศัยและชุมชนในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยควรมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของสาธารณชนต่อการ

ทำงานของหน่วยงาน เพราะในทางปฏิบัติหากผู้ปฏิบัติไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทชุมชนแล้วจะเป็นการยากที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นมาเพราะประชาชนทั่วไปมักจะมีโอกาสน้อยมากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือดำเนินการ ซึ่งตำราวิจัยชุมชนและอัยการส่วนใหญ่มักจะใช้ชุมชนเพียง “เป็นหูเป็นตา” เป็นสัญลักษณ์ของผู้ให้การสนับสนุนหรือเพื่อหาเงินทุนสนับสนุนเท่านั้น

- 2) ทฤษฎีหน้าต่างชำรุด (Theory of Broken Window) วิลสัน และเคลลิ่ง (Wilson and Kelling, 1982) ได้อธิบายไว้ว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีพื้นฐานที่มีอิทธิพลมากที่สุดทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่าความไม่เป็นระเบียบเล็กๆ น้อยๆ ถ้าไม่ใส่ใจกำหนดรู้อย่างจริงจังจะลุกลามขยายวงกลายเป็นความขัดแย้ง อาชญากรรม ความหวาดกลัว และสูญเสียสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนบ้านในที่สุด ชุมชนจึงควรมีการจัดระเบียบและควบคุมตรวจตราตามถนนหนทางตรอกซอกซอยอย่างหนัก เพื่อเป็นการป้องกันก่อนเกิดปัญหาความขัดแย้งใดๆ ขึ้น
- 3) ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Problem Solving Theory) โกลด์สไตน์ (Goldstein, 1979) เป็นผู้เสนอทฤษฎีการแก้ปัญหา โดยครั้งแรกใช้ทฤษฎีการแก้ปัญหาในมิติของกิจการตำรวจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นเปิดฉากการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อที่จะลดโอกาสในการที่ปัญหาเหล่านั้นอาจลุกลามขยายตัวเกิดเป็นอาชญากรรมต่อไป ในบริบทของยุติธรรมชุมชนการแก้ปัญหามีความหมายกว้างขวาง คือ
 - (1) เป็นนัยบ่งบอกความพยายามร่วมมือกันในการสร้าง “หุ้นส่วน” (Partnerships) ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับชุมชนท้องถิ่น
 - (2) ต้องตระหนักว่าอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากสภาวะเงื่อนไขทางสังคมที่ซับซ้อนและพยายามที่จะกำหนดปัญหาสังคมบางปัญหาที่สำคัญออกมาเพื่อจัดการให้เข้าที่เข้าทางตั้งแต่ต้น
- 4) ทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับสภาพทางภูมิศาสตร์ (Geographical Focus) เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดยุติธรรมชุมชนที่แยกออกมาเป็นเอกเทศไม่เกี่ยวข้องกับสามทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับสภาพทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดเกี่ยวกับสถานที่ตั้งโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรจะเข้ามาช่วยบริหารจัดการหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นด้วย

2.5.6. แบบจำลองยุติธรรมชุมชน มี 4 แบบ

1) แบบที่ 1 แบบการมีส่วนร่วม (Involvement Model)

มีลักษณะการดำเนินการ คือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ เป็นผู้ริเริ่มเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการรักษาความปลอดภัยของชุมชน เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตเมือง การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจลงไปปรึกษาหารือกับชุมชนเพื่อกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เป้าหมายของ ยุติธรรมชุมชน แบบมีส่วนร่วมมีเป้าหมายเพื่อมุ่งป้องกันปัญหาอาชญากรรมโดยให้ประชาชนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจำแนกปัญหาที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของชุมชนออกมาเป็นส่วนๆ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเหล่านั้น กำหนดวิธีการแก้ไข และนำวิธีการเหล่านั้นมาปฏิบัติหรือใช้บังคับแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจมีตั้งแต่การปรึกษาหารือไปจนถึงการวิพากษ์วิจารณ์ถึงประสิทธิภาพของมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมข้อดี คือเจ้าหน้าที่มีการทำงานที่ใกล้ชิดกับชุมชน สามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) แบบที่ 2 แบบหุ้นส่วน (Partnership Model)

มีลักษณะดำเนินการ คือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจร่วมมือกับประชาชนตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ในการระบุปัญหาและแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ประเภทของหุ้นส่วน ได้แก่

- (1) เป็นหุ้นส่วนกับกลุ่มคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชน เช่น อาสาสมัคร คณะกรรมการ ฯลฯ
- (2) เป็นหุ้นส่วนกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ เช่น ตำรวจ-คุมประพฤติ ตำรวจ-อัยการ
- (3) เป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานนอกกระบวนการยุติธรรม เช่น คุมประพฤติ-กรมสุขภาพจิต ตำรวจ-หน่วยคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยร่วมมือในลักษณะ

รับผิดชอบร่วมกันต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และมีการประสานงานกันผ่าน
ทางหน่วยประสานงานเฉพาะของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ

- (4) เป็นหุ้นส่วนกับภาคเอกชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมได้เสียในปัญหาความปลอดภัย
ของชุมชนและยังสามารถเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมของยุติธรรม
ชุมชนได้

ยุติธรรมชุมชนแบบหุ้นส่วนนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของยุติธรรมชุมชนในการ
แก้ปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่น โดยการใช้สหวิชาชีพหรือใช้หลายคนหลายวิธีในการแก้ปัญหา
ไปพร้อมๆ กัน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาคับข้องใจได้ดียิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในยุติธรรมชุมชน
แบบหุ้นส่วน คือ ข้อจำกัดในความสามารถของชุมชน ดังนั้นสิ่งที่ต้องทำ คือ การสร้างศักยภาพของ
ชุมชนควบคู่ไปกับการป้องกันอาชญากรรมโดยกำหนดให้การแก้ไขปัญหาคับข้องใจเฉพาะหน้าของชุมชน
เป็นเป้าหมายระยะสั้น

3) แบบที่ 3 แบบระดมพล (Mobilization Model)

ลักษณะการดำเนินงาน แบบระดมพลเหมาะสำหรับชุมชนที่ไม่เข้มแข็ง ดังนั้น
แบบนี้จะจัดขึ้น หรือชักชวนให้ประชาชนมารวมตัวกันแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองในลักษณะที่
เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ วิธีการที่พบบ่อยในการขับเคลื่อนชุมชนที่ยังขาด
ความพร้อม คือ การยกเอาเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนมาปลุกระดมความโกรธ
ของสมาชิกในชุมชน ใช้ความโกรธเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง แต่
วิธีการนี้ก็มีข้อเสีย คือ อารมณ์โกรธนั้นท้ายที่สุดก็จะบรรเทาลงความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงก็
จะลดน้อยลงไปด้วย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง และการแก้ปัญหาไม่อาจเห็นผลได้โดยเร็ว

4) แบบที่ 4 แบบตัวกลาง (Intermediary Model)

มีลักษณะการดำเนินการโดยให้ผู้นำชาวบ้านหรือคณะกรรมการชุมชนซึ่งมี
ผลงานเพื่อชุมชนในด้านอื่นๆ มาแล้ว เช่น การพัฒนาชุมชน สาธารณสุข ฯลฯ เป็นหน่วยงานที่เข้า
มาจัดการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของชุมชน ดังเช่นที่เคยมีการแก้ไขปัญหาคับข้องใจในด้านอื่นๆ โดยให้
กลุ่มนี้ทำหน้าที่ประสานงานกับภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ต่อมาจึงเพิ่มการ

ประสานงาน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานยุติธรรม เพื่อแสวงหาวิธีการและแนวคิดใหม่ๆ มาปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานเหล่านี้ในการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของชุมชน

ดังนั้น ยุติธรรมชุมชนแบบตัวกลางจะไม่มีการสร้างหน่วยงานใหม่ แต่เป็นการพัฒนาวิธีการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้แทนชุมชนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน้าที่ของตัวกลาง คือ การเสนอแนะและดำเนินการตามวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการกับปัญหาความปลอดภัยของชุมชนนอกเหนือไปจากวิธีการที่ใช้อยู่โดยปกติทั่วไปโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกรูปแบบในภาพรวม

จากการศึกษาความหมายของยุติธรรมชุมชน พอสรุปได้ว่า ยุติธรรมชุมชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการป้องกันตนเองและคนในชุมชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนนั้นๆ ดังเช่น จากผลการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ความรู้ และบทเรียนต่างๆ ที่กรมคุมประพฤติได้เข้าไปทำงานร่วมกับชุมชน กระทรวงยุติธรรมจึงได้มอบหมายให้กรมคุมประพฤติดำเนินการตามโครงการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์"ยุติธรรมถ้วนหน้าประชาชนมีส่วนร่วม" (Justice for All for Justice) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกระทรวงยุติธรรม ในฐานะเป็นหุ้นส่วนและเป็นสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน และพัฒนาขึ้นเป็นผู้ประสานงานยุติธรรมชุมชน โดยมีบทบาทหน้าที่ในด้านต่างๆ เช่น การป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การระงับข้อพิพาทในชุมชน เป็นต้น มีการดำเนินงานด้วยการอบรมให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเสรีภาพ บทบาทภารกิจต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตราการและกลไกการคุ้มครองสิทธิฯ ของประชาชน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสมานฉันท์ในชุมชน ภายใต้วัฒนธรรม และวิถีชุมชนที่หลากหลาย ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดเกิดการรวมตัวกัน ในบรรดาสมาชิกจัดตั้ง"ศูนย์ยุติธรรมชุมชน" ของตนเองขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการร่วมกันสรรหาแนวทางที่จะทำให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมร่วม

สร้าง"สังคมที่ยุติธรรม" กล่าวคือ เป็นสังคมที่ประชาชนได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค ภายใต้กฎหมาย อย่างถ้วนทั่วและเป็นสังคม ที่มีความสงบสุขปราศจากอาชญากรรม อันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

2.6. สภาพชุมชนเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.6.1. ประวัติเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

ก่อนพ.ศ.2482 ตำบลทะเลทรัพย์เป็นหมู่บ้านที่ 2 ของตำบลคูริง กิ่งอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ขึ้นตรงกับอำเภอปะทิว เขตติดต่อกับอำเภอปะทิวอยู่ที่ภูเขาช่องกรวด ในปี พ.ศ. 2478 โรงเรียนบ้านทะเลทรัพย์ ติดอยู่ในเขตหมู่ที่ 2 ตำบลคูริง กิ่งอำเภอท่าแซะ โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลคูริง 2 (บ้านทะเลสาป) ต่อมาในปี พ.ศ.2480 ทางราชการได้บงการให้กิ่งอำเภอท่าแซะขึ้นเป็นอำเภอท่าแซะ แยกออกจากอำเภอปะทิวโดยเด็ดขาด จึงต้องกรรมการแบ่งปันเขตแดนกันใหม่เพื่อให้ถูกต้องและยุติธรรม เนื้อที่ของอำเภอปะทิวขยายออกไปถึงคลองทองกลาง หมู่บ้านทะเลทรัพย์ตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นอีกหมู่บ้านหนึ่ง เป็นหมู่บ้านที่ 9 ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ในปีนั้นโรงเรียนบ้านทะเลทรัพย์ต้องเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ เพราะเมื่อแบ่งปันเขตแดนกันใหม่แล้ว โรงเรียนบ้านทะเลทรัพย์ติดเขตอำเภอปะทิว ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 9 ตำบลบางสน จึงต้องเปลี่ยนชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลบางสน 5 (บ้านทะเลสาป) ต่อมาในปี พ.ศ.2500 ทางราชการเห็นว่า เนื้อที่ของตำบลบางสน ทางทิศตะวันตกได้ขยายออกไปมาก เนื่องจากได้แบ่งปันเขตกันใหม่นั้นเอง

ประกอบกับราษฎรได้อพยพเข้ามาอาศัยทำมาหากินหาหนาน้ำมัน ยากแก่หารปกครอง จึงพิจารณาแยกฐานะหมู่ที่ 7 บางส่วน และหมู่บ้านที่ 8, 9 ตำบลบางสน ขึ้นเป็นตำบลอีกตำบลหนึ่ง ให้ชื่อว่า ตำบลทะเลทรัพย์ แบ่งเป็นหมู่บ้านได้ 5 หมู่บ้าน อาณาเขตทางทิศตะวันออกติดต่อกับทางรถไฟ ทางทิศตะวันตกติดต่อกับคลองทองกลาง ทางทิศเหนือติดต่อกับหมู่บ้านที่ 3 ตำบลชุมโค ทางทิศใต้ติดต่อกับหมู่บ้านที่ 6 ตำบลบางสน กำนันตำบลทะเลทรัพย์คนแรกคือ นาย สด ปานอุดม

2.6.2. สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

ตำบลทะเลทรัพย์อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปะทิวทางทิศตะวันตกประมาณ 10 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางสน อำเภอปะทิว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลชุมโค , ตำบลบางสน อำเภอปะทิว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลทรัพย์อนันต์ , ตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ

เนื้อที่

ตำบลทะเลทรัพย์ มีเนื้อที่ 78.71 ตารางกิโลเมตร หรือ 49,193 ไร่

ภูมิประเทศ

ตำบลทะเลทรัพย์มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ภูเขา พื้นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ

จำนวนหมู่บ้าน

- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน 7 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1 , 2 , 4 , 5 , 6 , 7 และ 8

- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. บางส่วน 1 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 3

ประชากร

รายการ	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2552
ประชากรชาย(คน)	3,111	3,057
ประชากรหญิง(คน)	3,081	3,002
รวมประชากร(คน)	6,192	6,059
บ้าน (ครัวเรือน)	1,691	1,679

2.6.3. สภาพทางสังคม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 แห่ง
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 3 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 2 แห่ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ที่พักสายตรวจ 1 แห่ง
- ป้อมจุดตรวจหมู่บ้าน อพป. 1 แห่ง (ม.6)
- ตำรวจชุมชนประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง (ม.5)

2.6.4. สภาพด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ

- ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนทำไร่ เลี้ยงสัตว์และรับจ้างทั่วไป
- อาชีพทำสวน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ ทุเรียน มะพร้าว เงาะ ส้มโชกุน

มังคุด

ลองกอง กระท้อน สะตอ

- อาชีพทำไร่ ได้แก่ เสาวรส สับปะรด พริก แตงกวา
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ ไก่ สุกร

ธุรกิจและการบริการ

- ปั้มน้ำมัน 3 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง
- โรงสี 2 แห่ง
- จุดรับซื้อปาล์มน้ำมัน 2 แห่ง
- ร้านค้า 47 แห่ง

มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 190 คน
- กพสม. จำนวน 70 คน
- กพสต. จำนวน 38 คน
- อป.พร. จำนวน 100 คน

2.6.5. สภาพปัญหาในชุมชน

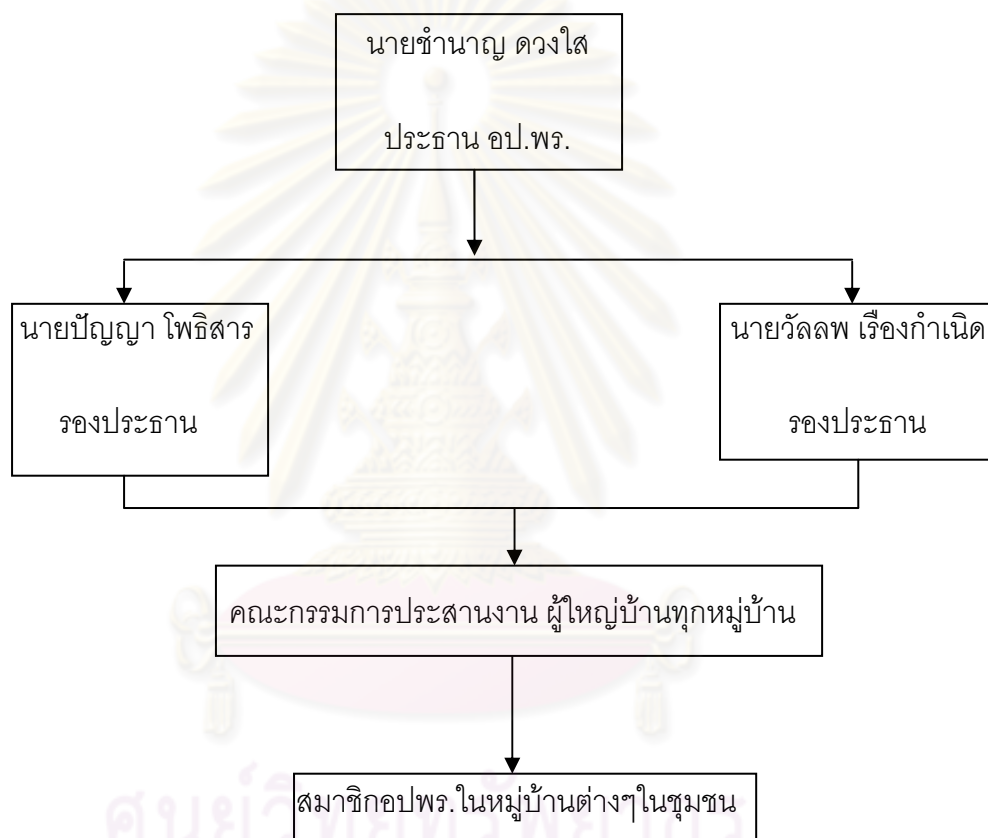
- 1) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อการต่อรองราคา กับพ่อค้าคนกลาง คุณภาพผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดเนื่องจากถูกทำลายด้วยโรคและแมลงศัตรูพืชเกษตรกรขาดความรู้เรื่องเทคโนโลยี ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย
- 2) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน ถนน สะพานชำรุดเดินทางไม่สะดวกในบางพื้นที่การสื่อสารยังไม่ทั่วถึง
- 3) ปัญหาด้านสังคม ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การขโมยผลผลิตทางการเกษตรที่มีราคาสูง เช่น แผ่นยางพารา เป็นต้น เยาวชนบางส่วนมีภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด
- 4) ปัญหาด้านการศึกษาและวัฒนธรรม นักเรียน นักศึกษาขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อ และราษฎรบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ขาดแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่มีข้อมูลเพียงพอสำหรับความต้องการของประชาชน
- 5) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าต้นน้ำถูกบุกรุกทำลาย ที่สาธารณประโยชน์ถูกบุกรุกจากนายทุน และประชาชน
- 6) ปัญหาด้านการเมือง การบริหาร ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบล การบริการของรัฐยังไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐในบางหน่วยมีการคอร์รัปชัน

2.6.6. โครงสร้างของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 บัญญัติไว้ ดังนี้ มาตรา 2 ให้ตั้งหน่วยอาสาสมัครขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (โดยหน่วยอาสาสมัครมีความหมายตามมาตรา 4 ว่าหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) จึงเป็นที่มาของการเกิดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นใน เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 ในส่วนของฝ่ายปกครองในความรับผิดชอบของอำเภอ แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทำให้การมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต้องมีอันยกเลิกไปชั่วขณะหนึ่งต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพรได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจึงได้มีการริเริ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ.2550 โดยการสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทยที่ต้องการให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการของรัฐ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้บริหารจัดการและสนับสนุนงบประมาณให้กับสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในส่วนของ เครื่องแบบของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และการจัด

ฝึกอบรมให้กับประชาชนที่ต้องการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ปัจจุบันเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์มีสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน 100 คน โดยผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านจะเป็นกรรมการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีหน้าที่ในการประสานงานกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในหมู่บ้านเมื่อถึงเวลาปฏิบัติหน้าที่และมีประธานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนประจำตำบลที่ได้มาจากการเลือกของกรรมการประจำหมู่บ้านมีโครงสร้างการบริหารดังนี้

โครงสร้างของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.6.7. กิจกรรมที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ร่วมกับชุมชน

- 1) ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบและจัดระเบียบจราจรในงานเทศกาลต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ และวันลอยกระทง เป็นต้น
- 2) รักษาความสงบและจัดระเบียบจราจรหน้าโรงเรียนในชุมชน
- 3) ลาดตระเวนรักษาความสงบและป้องกันทรัพย์สินของประชาชน อาทิตย์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 8-15 คน โดยออกทำหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นกำลังสนับสนุนและเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงาน

- 4) ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ อุบัติภัยในชุมชน เช่น ฆาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เป็นต้น
- 5) ตั้งจุดตรวจในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การสกัดกั้นคนหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงษ์สวัสดิ์ กัณทะสิทธิ์ (2544) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ : กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจ และประชาชนในพื้นที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยว่าบทบาทของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมสามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมสามารถแจ้งข้อมูลเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จนเกิดผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ กลุ่มสมาชิกแจ้งข่าวมีความศรัทธาต่อองค์กรตำรวจ สมัคใจ และเสียสละเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และกลุ่มประชาชนมีความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสังเกตการณ์ หรือสอดส่องพฤติกรรมที่ผิดสังเกต กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมจะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และมีความคิดเห็นด้วยกับการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และมีความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมควรขยายให้ครอบคลุมแหล่งชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลช้างเผือก นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคว่าสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมไม่ได้รับวัสดุสนับสนุน อุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น วิทยุสื่อสาร น้ำมันเชื้อเพลิง และขาดทักษะความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

สมพล อัครเดโชชัย (2535) ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองลำปาง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เมื่อพบอาชญากรรมแล้วอาจเข้าไปช่วยเหลือ โดยความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมที่ผ่านมา มีดังนี้ เคย

แนะนำเพื่อนบ้านในการป้องกันโจรผู้ร้าย เคยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการจับคนร้ายซึ่งกระทำผิด เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ถึงเบาะแสของผู้กระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เคยถูกเรียกตัวไปเป็นพยานที่ศาล เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ถึงเหตุการณ์ที่คาดว่าจะก่อให้เกิดอาชญากรรม โดยวิธีการที่ประชาชนใช้ในการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ ติดตั้งแสงสว่างไฟฟ้ารอบบ้าน สร้างบ้านที่มีรอบรั้วขอบชิด การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน มีอาวุธปืนไว้เพื่อป้องกันทรัพย์สิน การติดตั้งสัญญาณเตือนภัยในบ้าน การจ้างคนเฝ้าบ้าน

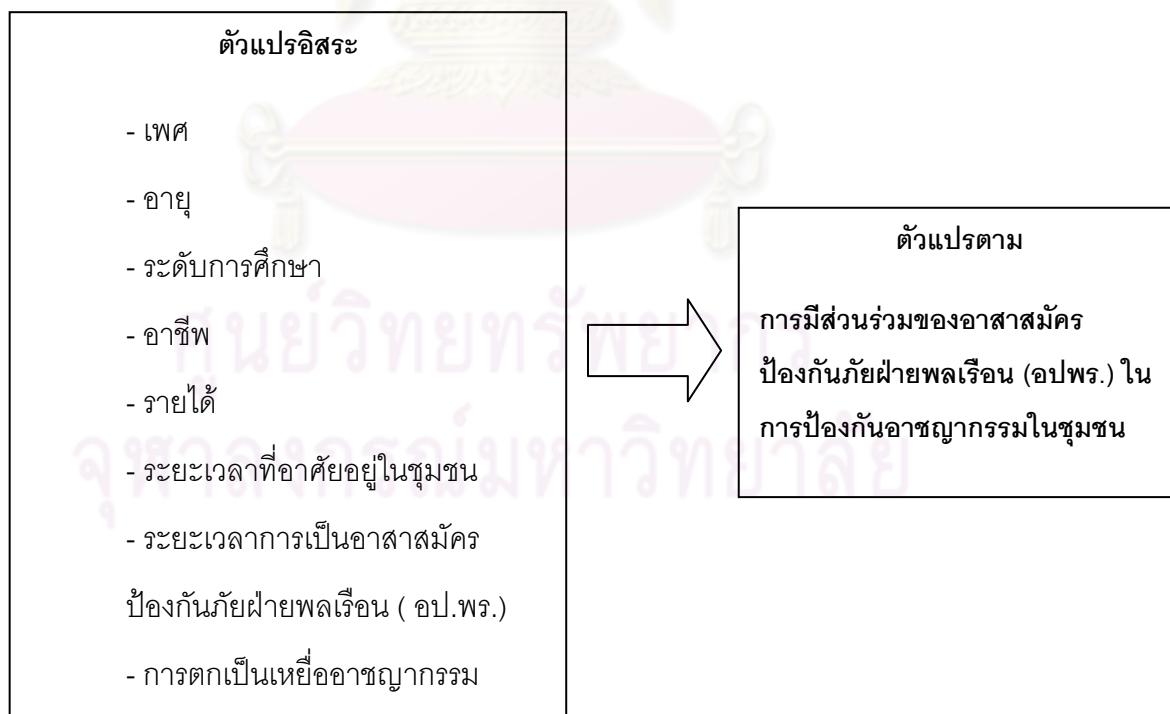
Bayley, David H.(อ้างถึงใน ธาราสาร พลายุโท, 2536) ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมตามเมืองใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่ามีหน่วยงานองค์กรต่างๆมากมายที่เข้าร่วมมือกับตำรวจในการป้องกันควบคุมอาชญากรรมเพื่อความปลอดภัย ซึ่งพบว่าความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันควบคุมอาชญากรรมที่สำคัญมากที่สุดคือความร่วมมือกับตำรวจ กิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างมีแผน หรือโครงการ โดยโครงการที่จัดตั้งขึ้นมีทั้งโครงการที่ตำรวจดำเนินการเองทั้งหมด และโครงการที่ประชาชนดำเนินการ อาทิ สภาควบคุมอาชญากรรมโดยความร่วมมือของตำรวจและประชาชน (Police Citizen Crime Councils) ซึ่งมีอยู่ในนครนิวยอร์ก เมืองเดตัน รัฐโอไฮโอ เมืองดัลลัส รัฐเท็กซัส เมืองวิมิวaley รัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นต้น โครงการเหล่านี้ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันในการต่อต้านอาชญากรรมของชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจตำรวจดีขึ้น และร่วมมือกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างได้ผล

โครงการที่ประชาชนดำเนินการนั้น ปรากฏว่าเกิดชมรมและสมาคมขึ้นเป็นจำนวนมากตามเมืองใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งวัตถุประสงค์ของการรวมตัวกันก็เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเขตที่อยู่อาศัยเพื่อการป้องกันตนเอง และให้ความรู้ทางอาชญากรรมแก่กันและกัน ช่วยกันประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องมือเพื่อป้องกันบ้านเรือน มีความตื่นตัวอยู่เสมอในการระแวดระวังภัยในท้องถิ่น และที่อยู่อาศัย หากมีอันตราย หรือมีสิ่งอันสงสัยว่าจะเกิดอันตรายก็โทรศัพท์ติดต่อกับตำรวจให้มาช่วยเหลือจัดการแก้ไข โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาคมต่างๆ ประสบความสำเร็จก็คือ การมีผู้นำที่มีคุณภาพ และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมั่นคง หากผู้นำไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ส่งผลให้ชมรมหรือสมาคมไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

จิรพรรณ มุกระ (2537) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมขององค์กรชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : ศึกษากรณีบ้านแม่สา ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรชุมชนนั้น มีส่วนร่วมแบบออกแรงหรือสละแรงงาน น่าจะมีความสำคัญเพราะการที่สมาชิกยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วม ออกแรง จะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจ และเพื่อให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาตนเองและชุมชน จำเป็นต้องพิจารณาการให้การศึกษาออกโรงเรียน และการ อบรมวงศให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหายาเสพติด ปัจจัยสำคัญคือ การพัฒนา คนอย่างน้อยที่สุดใน 3 ระดับคือ ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระดับผู้นำชุมชน และระดับชาวบ้าน โดยทั่วไป

2.8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ผู้ศึกษาได้แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

2.9. สมมติฐานในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยผู้ศึกษานำเอาตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามาตั้งสมมติฐานในการวิจัย ได้ดังนี้

- 2.9.1. เพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.2. อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.3. ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.4. อาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.5. รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.7. ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 2.9.8. การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

2.10. นियามปฏิบัติการตัวแปร

การมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน หมายถึง จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับ รัฐ หรือองค์การเอกชน ในการสนับสนุน ส่งเสริม เข้าร่วมโครงการต่างๆ อย่างสมัครใจ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนที่ตนอาศัย ในการระดมความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติการ รวมไปถึงการประเมินผล แบ่งเป็นระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เป็น 2 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมาก และการมีส่วนร่วมน้อย

เพศ หมายถึง จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ตอบแบบสอบถามแยกตาม เพศชาย 87 คน และเพศหญิง 13 คน

อายุ หมายถึง จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ตอบแบบสอบถามแยกตามอายุ ดังนี้

- 1) ต่ำกว่า 31 ปี
- 2) 31 – 40 ปี
- 3) 41 – 50 ปี
- 4) 50 ปี ขึ้นไป

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดดังนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี คืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุน้อย และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุ 31-50 ปีขึ้นไป คืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีอายุมาก

ระดับการศึกษา หมายถึง จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ตอบแบบสอบถาม แยกตามระดับการศึกษา ดังนี้ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เป็นต้น โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดดังนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถม – มัธยมต้น คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มี การศึกษาน้อย และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.-สูงกว่าปริญญาตรี คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)
ที่มีการศึกษามาก

อาชีพ หมายถึง จำนวนของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ตอบ
แบบสอบถาม แยกตามอาชีพ ดังนี้ เกษตรกรรม รับจ้าง ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจ
ส่วนตัว และพนักงานเอกชน

รายได้ หมายถึง จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ตอบ
แบบสอบถามแยกตามเกณฑ์รายได้ ดังนี้

- 1) น้อยกว่า 7,000 บาท
- 2) 7,000-15,000 บาท
- 3) 15,001-20,000 บาท
- 4) 20,001-25,000 บาท
- 5) มากกว่า 25,000 บาท

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดดังนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้
ตั้งแต่ น้อยกว่า 7,000-15,000 บาทคืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย
และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,001-มากกว่า25,000บาท คือ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มาก

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมายถึง จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชนของ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัด
ดังนี้คือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 5
ปี คือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มี
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 5-20 ปีขึ้นไป คือระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาก

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)
หมายถึง จำนวนปีที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ของอาสาสมัครป้องกันภัย
ฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดดังนี้คือ อาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(
อป.พร.) น้อยกว่า 1 ปี คือระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) น้อย

และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ตั้งแต่ 1-5 ปี คืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)มาก

การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง จำนวนครั้งที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ตอบแบบสอบถาม ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินและร่างกาย เช่น การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

2.11. นิยามศัพท์ทั่วไป

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ในที่นี้หมายถึงอาชญากรรมพื้นฐาน เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินร่างกายและชีวิตของผู้อื่น ได้แก่ การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การปฏิบัติในการไม่ให้เกิดเหตุอาชญากรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึง การปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในวางแผน ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ และประเมินผล

ชุมชน หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ใน เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

2.12. อธิบายสมมติฐาน

- 1) เพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน หมายถึง เพศชาย เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง เพราะมีความแข็งแรง และเป็นทีเกรงกลัวของผู้กระทำความผิดมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศพล เพ็งส้ม (2544:116) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะสนใจในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมก่อนการกระทำผิดมากกว่าเพศหญิง ในความเห็นของผู้วิจัยการที่เพศชายมีส่วนร่วมมากกว่า

- 2) อายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน หมายถึง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุแตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อย เพราะ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ที่มีอายุมากจะมีความรู้ความเข้าใจในความจำเป็นที่ต้องมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) และเห็นประโยชน์ในการที่จะเข้าร่วมโครงการมากกว่าคนอายุน้อยที่ยังสนใจในเรื่องของตนเองมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย นุ่นโต (2541:103) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมตามความคาดหวังของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม คือ ผู้มีอายุมากมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เพราะผู้ที่มีอายุน้อยขาดประสบการณ์ในการพิจารณาถึงผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลผู้ที่มีอายุน้อยจะพิจารณาปัญหาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเพียงด้านเดียว ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมาก ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งต้องใคร่ครวญพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบ
- 3) ระดับการศึกษาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ที่ได้รับการศึกษาสูงจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ที่ได้รับการศึกษาน้อยเพราะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ที่ได้รับการศึกษาสูงนั้นมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527:104) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่ได้รับ

การศึกษาสูงมักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษา
น้อยกว่า

- 4) อาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ในการ
ป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครที่เป็น ข้าราชการและพนักงาน
รัฐวิสาหกิจ และแม่บ้านมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
มากกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษา และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ตริโต สมบูรณ์
(2544:2) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติด
และการพนันในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมใน
การควบคุมอาชญากรรม หรือยาเสพติด กล่าวคือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ รับจ้าง
อาสาสมัคร ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน จะแจ้งความเจ้าหน้าที่
ตำรวจหรือช่วยรณรงค์ปราบปรามอาชญากรรม มากกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา
- 5) รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.) ในการ
ป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครที่มีรายได้สูงย่อมมีแนวโน้มที่จะเข้ามามี
ส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนสูงกว่าอาสาสมัครที่มีรายได้ต่ำ เพราะ เมื่อ
อาสาสมัครมีความพร้อม กล่าวคือ อาสาสมัครมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และ
กายภาพ ที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม (อนุภาพ ธีรลาภ, 2528:21-22 อ้างถึงใน สำเร็จ
ผลรอด, 2550:16)
- 6) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล
เรือน (อป.พร.)ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือน(อป.พร.)ที่อาศัยอยู่ในชุมชนในระยะเวลาที่มากกว่าจะมีส่วนร่วมในการป้องกัน
อาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่มาอยู่ใหม่
เพราะ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน
มักจะเกิดความหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตน ไม่ต้องการให้ชุมชนของตนมีภัยอาชญากรรม
เกิดขึ้น และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่อยู่ชุมชนเป็นเวลานาน
ย่อมจะมีความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจกันป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนซึ่ง
สอดคล้องกับการศึกษาของ กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527:104) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือ

ของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาไม่นาน มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ใหม่

- 7) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครนานกว่าจะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครน้อยกว่า เพราะอาสาสมัครที่เป็นมานานจะมีประสบการณ์มากกว่าในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิมล พละบุตร (2548:71) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรทางถนน ศึกษากรณีในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป จะเข้าร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ที่มีระยะเวลาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)น้อยกว่า
- 8) การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กล่าวคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่เคยมีประสบการณ์การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนในระดับที่มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เพราะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อป.พร.)ที่มีประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา (Reeder อ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550:17)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบ ซึ่งมีวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 100 คน

ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากประชาชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองดีการบริหารส่วนตำบล และ อป.พร. ที่มีประสบการณ์ จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตำรวจที่รับผิดชอบในพื้นที่ จำนวน 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา แนวความคิด ทฤษฎี โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล กำหนดเป็นคำถามปลายปิด ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) และการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ประกอบด้วย

- คำถามที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 4 ข้อ
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ
- การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 2 ข้อ

ซึ่งกำหนดเป็นแบบวัดระดับมาตราส่วน (Likert Scale) 5 ระดับ โดยมีการแปลความหมายดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้แปลความหมาย	ความหมาย
5	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
3	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูล

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ มีดังนี้ (Best, 1963 : 204-208)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กำหนดเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 11 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนน 8 – 11 หมายถึง ความรู้ดี

คะแนน 6 – 7 หมายถึง ความรู้ปานกลาง

คะแนน 1 – 5 หมายถึง ไม่มีความรู้

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน กำหนดเป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน จำนวน 6 ข้อ

3.3. วิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 กรณีตามระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

กรณี 1 การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีสำรวจพื้นที่จริงกับอาสาสมัคร (อป.พร.) เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์จำนวน 100 คน

กรณี 2 การใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ในกรณีที่ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอในเชิงพรรณนาลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และระดับคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ใช้ Pearson correlation coefficient ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ส่วนการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยจะใช้สถิติทดสอบ t-test independent เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมฯ และ ไครส์แคร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรส่วนบุคคลที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วม
- 2) ในกรณีที่ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วนำมาจัดระเบียบข้อมูลวิเคราะห์แบบ (Content Analysis) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงในประเด็นต่างๆ นำเสนอในรูปแบบบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

3.5. สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ

3.5.1.1. ค่าความถี่และค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) และการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

$$P = \left[\frac{fx}{n} \right] \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าสถิติร้อยละ

f แทน ความถี่ในการปรากฏของข้อมูล

x แทน ค่าของข้อมูลหรือคะแนน

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3.5.1.2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จากข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ซึ่งการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตสำหรับข้อมูล ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วานิชปัญญา. 2542 :35-36)

$$\bar{X} = \sum X / n$$

โดยที่ X = ค่าของตัวอย่าง

n = จำนวนตัวอย่าง

สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วานิชปัญญา. 2542 :49)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

โดยที่ X_i = ค่าของตัวอย่าง

n = จำนวนตัวอย่าง

$\sum X$ = ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง

3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อให้ใช้ทดสอบสมมติฐานงานวิจัย โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

3.5.2.1 ใช้ค่าไคสแควร์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงกลุ่ม

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

เมื่อ O_{ij} = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (ข้อมูลจริง) ในแถวที่ i สดมภ์ที่ j

E_{ij} = ความถี่ที่คาดหวัง (ข้อมูลสมมติ) ในแถวที่ i สดมภ์ที่ j

สามารถหา E_{ij} ได้จาก

$$E_{ij} = \frac{(R_i)(C_j)}{N}$$

เมื่อ r_i = ความถี่ (ข้อมูลจริง) รวมในแถวที่ i

c_j = ความถี่ (ข้อมูลจริง) รวมในสดมภ์ที่ j

N = จำนวนข้อมูลจริงทั้งหมด

3.5.2.2 ใช้ t-test independent เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

df แทน ความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับ $N-1$

3.5.2.3 ใช้ Pearson correlation coefficient ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย
- ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติค่าความถี่ และร้อยละ มาใช้ในการวิเคราะห์ โดยตัวแปรข้อมูลทั่วไปที่ผู้วิจัยสนใจได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร และการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	87	87.0
หญิง	13	13.0
รวม	100	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	13	13.0
31-40 ปี	36	36.0
41-50 ปี	36	36.0
50 ปีขึ้นไป	15	15.0
รวม	100	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	56	56.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	22	22.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	14	14.0
อนุปริญญา/ปวส.	4	4.0
ปริญญาตรี	4	4.0
รวม	100	100.0
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	60	60.0
รับจ้าง	29	29.0
ข้าราชการ	5	5.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	6	6.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 7,000 บาท	41	41.0
7,000-15,000 บาท	52	52.0
15,001-20,000 บาท	5	5.0
มากกว่า 25,000 บาท	2	2.0
รวม	100	100.0
ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในชุมชน		
น้อยกว่า 5 ปี	3	3.0
5-10 ปี	6	6.0
11-15 ปี	15	15.0
16-20 ปี	9	9.0
มากกว่า 20 ปี	67	67.0
รวม	100	100.0
ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร		
น้อยกว่า 1 ปี	12	12.0
1-3 ปี	79	79.0
3-5 ปี	9	9.0
รวม	100	100.0
การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม		
ไม่เคย	97	97.0
เคย	3	3.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

1) เพศ

อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 87 และเป็นเพศหญิงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13

2) อายุ

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน นั่นคือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 อายุ 41-50 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 เช่นกัน รองลงมาคือ อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และอายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ตามลำดับ

3) ระดับการศึกษา

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาคือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 22 คิดเป็นร้อยละ 22.0 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี รวม 8 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.0 โดยที่แต่ละระดับการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนอย่างละเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

4) อาชีพ

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และอาชีพข้าราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

5) รายได้ต่อเดือน

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 7,000-15,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาคือ รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 7,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และรายได้มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

6) ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลานานนั้นคือ ระยะเวลามากกว่า 20 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมาคือ ระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ระยะเวลา 16-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ระยะเวลา 5-10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

7) ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร 1-3 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมาคือ ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และระยะเวลา 3-5 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

8) การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

อาสาสมัครส่วนใหญ่ยังไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 97.0 และมีอาสาสมัครที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมนั้น ผู้วิจัยมีการแบ่งการมีส่วนร่วมในการป้องกันออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังตารางที่ 4.2 - 4.6 โดยที่ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

และในการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00-2.5 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย และ
ค่าเฉลี่ย 2.6-5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.17	0.99	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.16	0.97	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.28	0.98	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.76	0.97	ปานกลาง
รวม	3.09	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09) และเมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16) และอาสาสมัครมีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. ด้านการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เข้าร่วมประชุมหารือกับชาวบ้าน เกี่ยวกับปัญหา อาชญากรรมในชุมชน	3.34	1.16	ปานกลาง
2. เข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการวางแผน รักษาความปลอดภัยในชุมชน	3.06	1.07	ปานกลาง
3. เข้าร่วมกำหนดเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมใน ชุมชน	3.02	1.06	ปานกลาง
4. เข้าร่วมคัดเลือกคณะกรรมการหรือชุดทำงานเพื่อบริหาร จัดการการป้องกันอาชญากรรม	3.00	1.07	ปานกลาง
รวม	3.17	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า ทั้ง 4 ข้อคำถามมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยที่มีการเข้าร่วมประชุมหารือกับชาวบ้าน เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34) รองลงมาคือ การเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการวางแผนรักษาความปลอดภัยในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06) การเข้าร่วมกำหนดเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02) และการเข้าร่วมคัดเลือกคณะกรรมการหรือชุดทำงานเพื่อบริหารจัดการการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. ด้านการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เข้าร่วมในการตัดสินใจจัดตั้งหน่วยอาสาสมัคร อป.พร.	3.24	1.08	ปานกลาง
2. เข้าร่วมในการตัดสินใจเลือกคณะกรรมการของ หน่วยอาสาสมัคร อป.พร.	3.14	1.01	ปานกลาง
3. เข้าร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงาน ของ อป.พร.	3.15	1.06	ปานกลาง
4. เข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการ ดำเนินงานของ อป.พร.	2.84	1.16	ปานกลาง
5. เข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ของ อป.พร.	3.07	1.07	ปานกลาง
รวม	3.16	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า ทั้ง 5 ข้อคำถามมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีการเข้าร่วมในการตัดสินใจจัดตั้งหน่วยอาสาสมัคร อป.พร.มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24) รองลงมาคือ การเข้าร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงานของ อป.พร. (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) การเข้าร่วมในการตัดสินใจเลือกคณะกรรมการของหน่วยอาสาสมัคร อป.พร. (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14) การเข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของ อป.พร. (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07) และเข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานของ อป.พร. (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5. แสดงระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.ด้านการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เข้าร่วมตรวจตราพื้นที่และดูแลความเรียบร้อย ในชุมชน	3.40	1.16	ปานกลาง
2. ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการ รักษาความสงบเรียบร้อยในเทศกาล งาน ประเพณีต่างๆ ของชุมชน	3.52	1.06	มาก
3. ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือในการป้องกัน อาชญากรรมในชุมชน	3.36	0.93	ปานกลาง
4. ลดอบายมุขในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	3.20	1.08	ปานกลาง
5. ระวังเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	3.02	1.07	ปานกลาง
6. อบรม ถ่ายทอดความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับ การป้องกันอาชญากรรม	3.05	1.01	ปานกลาง
7. แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	3.15	1.04	ปานกลาง
รวม	3.28	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการป้องกันอาชญากรรมของ อาสมัครนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม ทั้ง 7 ข้อ มีระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยใน เทศกาล งานประเพณีต่างๆ ของชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52) และรองลงมา ได้แก่ การเข้าร่วม ตรวจตราพื้นที่และดูแลความเรียบร้อยในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40) ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือ ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36) การช่วยลดอบายมุขในชุมชนร่วมกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20) การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ ตำรวจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15) การอบรม ถ่ายทอดความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการป้องกัน อาชญากรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05) และการระวังเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.ด้านการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีส่วนร่วมในการสรุปผลงานตามเป้าหมายที่วางไว้	2.75	1.05	ปานกลาง
2. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการ ป้องกันอาชญากรรมร่วมกับคณะกรรมการ	2.77	1.05	ปานกลาง
รวม	2.76	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6. พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า อาสาสมัครมีติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับคณะกรรมการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77) มากกว่า การมีส่วนร่วมในการสรุปผลงานตามเป้าหมายที่วางไว้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75)

4.3 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

ในการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของ อป.พร. ของอาสาสมัครนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติความถี่ และร้อยละ โดยมีการจำแนกระดับความรู้ของอาสาสมัครออกเป็น 3 ระดับ คือ ไม่มีความรู้ ความรู้ปานกลาง และความรู้ดี ซึ่งในการแบ่งระดับความรู้นั้น มีการเกณฑ์ในการแบ่งดังนี้

คะแนน 8 – 11 หมายถึง ความรู้ดี

คะแนน 6 – 7 หมายถึง ความรู้ปานกลาง

คะแนน 1 – 5 หมายถึง ไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของ อป.พร.

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความรู้	3	3.0
ความรู้ปานกลาง	9	9.0
ความรู้ดี	88	88.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของ อป.พร. อยู่ในระดับดี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมาคือ ความรู้ปานกลาง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 และไม่มีความรู้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.8 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับ เพศ

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	-0.13	0.21
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-0.08	0.45
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.16	0.12
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-0.01	0.91
รวม	-0.15	0.13

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และเพศ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับน้อย (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.15) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.ในทิศทางตรงกันข้ามกัน แต่เนื่องจากระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีค่าเกินกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงไม่สามารถยอมรับได้ หมายความว่าเพศไม่ได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนเสมอไป

ตารางที่ 4.9 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับ อายุ

การมีส่วนร่วม	R_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.09	0.37
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.11	0.27
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.01	0.95
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.16	0.12
รวม	0.01	0.89

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับน้อยมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.01) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ในทิศทางตรงกันข้ามกัน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ที่อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ

ตารางที่ 4.10 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	-0.21	0.04
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-0.23	0.02
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.11	0.28
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-0.06	0.55
รวม	-0.14	0.17

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับน้อย (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.14) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ในทิศทางตรงกันข้ามกัน ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีค่าน้อยกว่า 0.05 คือ 0.04 และ 0.02 ตามลำดับ หมายความว่าระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการวางแผนและการตัดสินใจในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.11 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับ อาชีพ

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	-0.06	0.57
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-0.14	0.17
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.16	0.12
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-0.16	0.10
รวม	-0.23	0.02

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับน้อย (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.23) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ในทิศทางตรงกันข้ามกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.กับ รายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.21	0.04
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.15	0.14
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	0.11	0.26
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.04	0.70
รวม	0.07	0.52

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และรายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับน้อยมาก (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.07) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนที่มีระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีค่าน้อยกว่า 0.05 คือ 0.04 หมายความว่า รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการวางแผนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร.กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	-0.32	0.00
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-0.24	0.02
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.24	0.02
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.09	0.36
รวม	0.06	0.53

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับน้อยมาก (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.06) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ ในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติที่มีระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีค่าน้อยกว่า 0.05 คือ 0.00 0.02 และ 0.02 ตามลำดับ กล่าวคือ ระยะเวลาที่อาสาสมัครอาศัยอยู่ในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับ ระยะเวลาการเข้าร่วม (อป.พร.)

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	-0.02	0.83
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.18	0.07
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	-0.00	0.97
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.03	0.78
รวม	-0.03	0.78

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร (อป.พร.) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับน้อยมาก (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.03) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร (อป.พร.) ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมฯ น้อยมาก แต่เนื่องจากระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยรวมมีค่าเกินกว่า 0.05 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงไม่สามารถยอมรับได้ หมายความว่าระยะเวลาการเข้าร่วม (อป.พร.) ไม่ได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เสมอไป

ตารางที่ 4.15 แสดงความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. กับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การมีส่วนร่วม	r_{xy}	sig.
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.06	0.56
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.06	0.54
3.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	0.04	0.69
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-0.08	0.44
รวม	-0.02	0.85

เมื่อทำการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ในระดับน้อยมาก (ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.02) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.5 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีการตั้งสมมติฐานคือ ข้อมูลส่วนบุคคลของอาสาสมัคร มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที และ ไคสแควร์ในการทดสอบ ผู้วิจัยมีการกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบที่ 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) เมื่อ ค่าความน่าจะเป็น (P) มีค่าน้อยกว่า 0.05 และยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) เมื่อ ค่าความน่าจะเป็น (P) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.05

สมมติฐานงานวิจัยที่ 1 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เพศชายมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เพศหญิง

H_0 : เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง

H_1 : เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนน้อยกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม	t	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	6.16	0.01
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.90	0.08
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.43	0.95
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.03	0.86
รวม	2.39	0.30

จากตารางที่ 4.21 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง หมายความว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศชาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุป เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง ยกเว้นระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนที่เพศหญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศชาย **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก**

สมมติฐานงานวิจัยที่ 2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุมาก

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนน้อยกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.31	0.96
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.22	0.75
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	5.11	0.28
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.40	0.71
รวม	6.68	0.35

จากตารางที่ 4.22 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมากที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุป อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร.ที่มีอายุมาก ทั้ง 4 ด้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานงานวิจัยที่ 3 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษา มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษา มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษา มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมน้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.22	0.38
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.61	0.46
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	5.11	0.27
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.42	0.91
รวม	7.53	0.48

จากตารางที่ 4.23 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษา มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษา มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุป อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย ทั้ง 4 ด้าน

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานงานวิจัยที่ 4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพรับจ้าง ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานเอกชน

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ น้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.26	0.52
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	5.45	0.14
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.64	0.45
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.98	0.57
รวม	11.15	0.84

จากตารางที่ 4.24 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอาชีพพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอาชีพพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุป อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ทั้ง 4 ด้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานงานวิจัยที่ 5 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ น้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	7.04	0.71
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.42	0.49
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	0.84	0.84
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.51	0.47
รวม	1.88	0.93

จากตารางที่ 4.25 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามรายได้ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามรายได้พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุป อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ทั้ง 4 ด้าน

สมมติฐานงานวิจัยที่ 6 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ น้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	10.28	0.03
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	9.34	0.53
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	1.49	0.82
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	7.68	0.10
รวม	12.72	0.12

จากตารางที่ 4.26 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

สมมติฐานงานวิจัยที่ 7 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มาก มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) น้อย

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มาก มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) น้อย

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มาก มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมน้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) น้อย

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามระยะเวลาเข้าร่วม อป.พร.

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.18	0.20
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	5.86	0.53
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	1.34	0.51
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.03	0.59
รวม	3.35	0.45

จากตารางที่ 4.27 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลา

สมมติฐานงานวิจัยที่ 8 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

H_0 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

H_1 : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ น้อยกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของ อป.พร. จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การมีส่วนร่วม	χ^2	P
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.99	0.32
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.58	0.44
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	0.20	0.65
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.03	0.31
รวม	2.81	0.86

จากตารางที่ 4.28 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม พบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณาข้อพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมพบว่า ค่า P ของการทดสอบความสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมฯ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
1. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เพศชายมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) เพศหญิง		✓
2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุมาก	✓	
3. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีการศึกษาน้อย	✓	

สมมติฐาน	เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้
<p>4. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกัน อาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพรับจ้าง ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานเอกชน</p>	✓	
<p>5. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย</p>	✓	
<p>6. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย</p>		✓

สมมติฐาน	เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้
<p>7. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มาก มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) น้อย</p>	✓	
<p>8. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการป้องกันชุมชน, การตัดสินใจในการแก้ปัญหา, การลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม</p>	✓	

4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4.5.1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

จากการแสดงความคิดเห็นของหน่วยอาสาสมัคร อป.พร. เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายกันคือ ปัญหาของการมีส่วนร่วมนั้น เกิดจากการขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงการขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น วิทยุสื่อสาร ยานพาหนะ เป็นต้น ซึ่งในงบประมาณในการดำเนินงานนั้น คือ งบประมาณที่จำเป็นในการออกปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ซึ่งปัจจุบัน มีการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการออกค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง และมีการจัดสรรงบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนตำบลมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัคร แต่งบประมาณดังกล่าวนี้ ก็มีการจัดสรรไปยังหมู่บ้านต่างๆ ไม่ทั่วถึง

นอกจากนี้ ในการออกปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครนั้น ยังมีปัญหาในการขาดความร่วมมือของชาวบ้าน ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยไม่ราบรื่นเท่าที่ควร และยังไม่มีสถานที่ปฏิบัติงานที่ไว้สำหรับจัดประชุม ติดต่อสื่อสาร และเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ทำให้การปฏิบัติงานในการออกตรวจพื้นที่แต่ละครั้งมีความล่าช้า

4.5.2. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และ อป.พร.

4.5.2.1. ความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อ อป.พร.

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้ที่เป็นอาสาสมัคร อป.พร. ในชุมชนทะเลทรัพย์ พบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ที่เป็นอาสาสมัครนั้นจะมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีในการเป็นอาสาสมัคร เนื่องจาก ทำหน้าที่ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟป่า รวมถึงงานทางด้านสาธารณประโยชน์ต่างๆ การให้ความสะดวก และคอยตรวจตราสิ่งผิดปกติทั้งในช่วงเทศกาลต่างๆ และสถานการณ์ปกติ

4.5.2.2. วิธีการดำเนินงานของ อป.พร.

วิธีการดำเนินงานของ อป.พร. สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่เป็นช่วงเทศกาล หรืออยู่ในสถานการณ์ที่สุ่มเสี่ยงเกิดเหตุ และกรณีที่เป็นการออกตรวจปกติของแต่ละหมู่บ้าน จะเริ่มจากการมีเจตหมายคำสั่งจากทางราชการ ซึ่งออกโดยนายกเทศมนตรี เพื่อถือเป็นคำสั่งให้หน่วยอาสาสมัครในหมู่บ้านต่างๆ ออกปฏิบัติงาน โดยที่ประธาน อป.พร. จะทำหน้าที่รับเรื่องและกระจายคำสั่งไปให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน และเมื่อผู้ใหญ่บ้านรับทราบแล้วก็จะมีการติดต่อกับผู้ที่เป็นอาสาสมัครเกี่ยวกับ การนัดหมาย วัน เวลา ในการออกปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้โทรศัพท์ในการติดต่อ หรือบางคนที่ไม่มีโทรศัพท์นั้น ก็ใช้วิธีการบอกต่อ ซึ่งในการออกตรวจพื้นที่ หรือการออกปฏิบัติหน้าที่เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินทุกครั้ง ก็จะมีผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ตำรวจออกปฏิบัติงานด้วย และในการออกปฏิบัติหน้าที่ก็จะใช้รถยนต์ที่เป็นของส่วนตัวของอาสาสมัคร หรือรถยนต์ที่เป็นรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพาหนะในการออกปฏิบัติหน้าที่ โดยที่การออกปฏิบัติหน้าที่นั้น สำหรับหมู่บ้านที่ขาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็น ผู้ใหญ่บ้านจะจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ให้ และเมื่อปฏิบัติเสร็จแล้วก็จะมีการเก็บเครื่องมือ และอุปกรณ์คืน นอกจากนี้ เมื่ออาสาสมัครพบเห็นสิ่งผิดปกติ หรือบุคคลน่าสงสัยต่างๆ ก็จะมีการแจ้งเบาะแสให้กับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

4.5.2.3. แนวคิดการเป็นอาสาสมัคร

ในการเป็นอาสาสมัคร อป.พร. นั้น จะต้องมึใจบริการ มีสำนึกของการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละไม่ว่าจะเป็นการสละเวลาในการออกปฏิบัติหน้าที่ และบางครั้งอาจต้องสละทรัพย์สินส่วนตัวบ้างในกรณีที่ขาดงบประมาณ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าน้ำมัน เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีอาสาสมัครบางคนที่มีการดื่มสุราในขณะที่ออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตั้งด่านตรวจ ณ จุด ต่างๆ แต่ก็ถือว่ามีอาสาสมัครที่มีพฤติกรรมไม่ดีเพียง 2-3 คน เท่านั้น และในการเป็นอาสาสมัครนั้น จะต้องได้รับการฝึกอบรมที่ทางราชการจัดขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เป็นอาสาสมัครมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และขอบเขตในการปฏิบัติงาน รวมถึงจิตสำนึกของการเป็นอาสาสมัคร

4.5.2.4. ข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานของ อป.พร. จะต้องอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่ทำเกินอำนาจหน้าที่ และต้องไม่คิดว่าตนเองเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในการปฏิบัติงานในการออกตรวจพื้นที่ต่างๆ มักจะมีแนวทางในการออกตรวจในลักษณะที่เป็นการถามไถ่ถึงสภาพความเป็นอยู่

โดยทั่วไปของชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านรู้สึกเป็นกันเอง มากกว่าที่จะคิดว่าเป็นการใช้อำนาจในการตรวจสอบพฤติกรรมของชาวบ้าน รวมถึงการกำหนดแนวทางในการออกปฏิบัติหน้าที่ ที่ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่นั้น จะต้องไม่มีการตีมูลค่า รวมถึงรวมกลุ่มกันเพื่อเล่นการพนัน และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ

4.5.2.5. ผลของการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

ผลของการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของ อป.พร. นั้น พบว่า ในทุกหมู่บ้านจะได้ผลที่เหมือนกัน คือ มีประโยชน์ทั้งในด้านจำนวนอาชญากรรมในชุมชนลดลง ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย ปัญหาเสพติด รวมไปถึงการบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อนของชาวบ้านที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งผลของการมีส่วนร่วมเหล่านี้ จะทำให้คุณภาพชีวิตของชาวบ้านในชุมชนดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านของความปลอดภัยทางร่างกายและทรัพย์สิน และด้านจิตใจของชาวบ้าน ทั้งหมดนี้จะทำให้ชาวบ้านทุกคนรวมถึงอาสาสมัครมีใจรักสามัคคี และทำให้มีความรู้สึกรักและห่วงแหนชุมชนของตนมากขึ้น

4.5.2.6. ข้อสังเกต

ตั้งแต่มีการจัดตั้ง อป.พร. ในตำบลทะเลทรัพย์นั้น ถือว่าการดำเนินงานของอาสาสมัครมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ แม้ว่าในปัจจุบัน นโยบายในด้านงบประมาณสำหรับการเป็นอาสาสมัครนั้น อาจจะยังไม่เป็นรูปธรรม แต่การดำเนินงานโดยรวมของอาสาสมัครในตำบลทะเลทรัพย์ ถือว่ามีก้าวหน้า และมีผลสำเร็จในด้านการช่วยเหลือ การบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้านเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในปัจจุบัน ยังมีแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์ อป.พร. ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้มีความสะดวกในเรื่องของการมีสถานที่ทำงาน สถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ รวมไปถึงยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในของอาสาสมัคร และภายนอกที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านสามารถติดต่อการหน่วยอาสาสมัครได้ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินต่างๆ

นอกจากนี้ ในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมนั้น จะต้องมีการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และรวมถึงการประเมินผลงาน แต่ในปัจจุบันการดำเนินงานของ อป.พร. ในตำบลทะเลทรัพย์นั้น ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่วนในด้านอื่นๆ เช่น การวางแผน และการประเมินผลงาน ยังไม่เป็นที่รูปธรรมมากนัก เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้แผนงานไม่สามารถเป็นไปตามที่วางไว้ และความคิดเห็นของผู้นำชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการออกปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครให้พอเพียง ไม่ว่าจะเป็น ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร และเครื่องดื่มต่างๆ เนื่องจากเห็นว่า การมาร่วมเป็นอาสาสมัครนั้น ถือว่าเป็นผู้ที่

เสียสละเวลา เป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม และมีใจในการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น สวัสดิการต่างๆ ควรมีการจัดเตรียมให้พอเพียง เพื่อให้อาสาสมัครมีกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อชุมชนมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร. ในเทศบาล ตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับ การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ศึกษาบทบาทหน้าที่ของมีส่วนร่วมในการ ป้องกันอาชญากรรมในชุมชน รวมถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ อาสาสมัคร ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีวิธีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครอป.พร. ในตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 100 คน และ แบบสอบถามนั้น ได้ออกแบบเป็นลักษณะคำถามปลายปิด เพื่อให้สะดวกและง่ายในการตอบ รวมถึงไปถึงการออกแบบระดับการมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยออกแบบเป็นลักษณะไลเคิร์ทสเกล 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมในระดับมาก การมีส่วนร่วมในระดับ ปานกลาง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย และการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และในการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00-2.5 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย และ ค่าเฉลี่ย 2.6-5.00 หมายถึง การมี ส่วนร่วมมาก และในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการมีส่วนร่วม ตามลักษณะการบริหารจัดการทั่วไป ซึ่งเริ่มตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ซึ่งผลที่ได้จาก การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของอป.พร.

อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน นั่นคือ อายุ 31-40 ปี และเนื่องจากอาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในพื้นที่ จึงมีการศึกษาไม่สูงนักคือ ในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้อาชีพของอาสาสมัครส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็น อาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชนทะเลทรัพย์ โดยที่รายได้ต่อเดือนของอาสาสมัครส่วนใหญ่อยู่ ในช่วง 7,000-15,000 บาท มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลานาน คือ มากกว่า 20 ปี มี

ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร 1-3 ปี และอาสาสมัครส่วนใหญ่ยังไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และอาสาสมัครมีระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน พบว่า อาสาสมัครมีการเข้าร่วมประชุมหรือกับชาวบ้าน เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ การเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการวางแผนรักษาความปลอดภัยในชุมชน การเข้าร่วมกำหนดเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และการเข้าร่วมคัดเลือกคณะกรรมการหรือชุดทำงานเพื่อบริหารจัดการการป้องกันอาชญากรรมน้อยที่สุด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ พบว่า อาสาสมัครมีการเข้าร่วมในการตัดสินใจจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครอป.พร. มากที่สุด รองลงมาคือ การเข้าร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงานของอป.พร. การเข้าร่วมในการตัดสินใจเลือกคณะกรรมการของหน่วยอาสาสมัครอป.พร. การเข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของอป.พร. และเข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานของอป.พร. ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ พบว่า อาสาสมัครมีการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ของชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ การเข้าร่วมตรวจตราพื้นที่และดูแลความเรียบร้อยในชุมชน การชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน การช่วยลดอบายมุขในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และการระงับเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครมีการติดตามและประเมินผลการทำงานด้านการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับคณะกรรมการมากกว่า การมีส่วนร่วมในการสรุปผลงานตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของ อป.พร.

อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของอป.พร. อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ในระดับปานกลาง และไม่มีความรู้มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

1) **เพศ** พบว่า เพศมีผลกับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศหญิง ยกเว้นระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนที่เพศหญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าเพศชาย

2) **อายุ** พบว่า อายุมีผลกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า อป.พร. ที่มีอายุมาก ทั้ง 4 ด้าน

3) **ระดับการศึกษา** พบว่า ระดับการศึกษามีผลกับระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระดับการศึกษามากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีศึกษาน้อย ทั้ง 4 ด้าน

4) **อาชีพ** พบว่า อาชีพมีผลกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีอาชีพอื่นๆ ทั้ง 4 ด้าน

5) **รายได้** พบว่า รายได้มีผลกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้มากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีรายได้น้อย ทั้ง 4 ด้าน

6) **ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน** พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมีผลกับระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย เกือบทุกด้าน ยกเว้น ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน ที่ อป.พร.ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชน น้อยกว่า อป.พร.ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อย

7) **ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร** พบว่า ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครมีผลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) มาก มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรมในชุมชน มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) น้อย ทั้ง 4 ด้าน

8) **การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม** พบว่า การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีผลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วม มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ทั้ง 4 ด้าน

5. ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรม

ปัญหาของการมีส่วนร่วมนั้น เกิดจากการขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงการขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น วิทยุสื่อสาร ยานพาหนะ เป็นต้น ซึ่งในงบประมาณในการดำเนินงานนั้น คือ งบประมาณที่จำเป็นในการออกปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ซึ่งปัจจุบัน มีการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการออกค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง และมีการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัคร แต่งบประมาณดังกล่าวนั้นก็มีการจัดสรรไปยังหมู่บ้านต่างๆ ไม่ทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน นั่นคือ อายุ 31-40 ปี ระดับประถมศึกษา นอกจากนี้อาชีพของอาสาสมัครส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รายได้ต่อเดือนของอาสาสมัครส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 7,000-15,000 บาท มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลาานาน คือ มากกว่า 20 ปี มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร 1-3 ปี และอาสาสมัครส่วนใหญ่ยังไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากลักษณะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครส่วนใหญ่ บางครั้งไม่สามารถกำหนดเวลาในการออกปฏิบัติได้ บางครั้งมีการเกิดเหตุในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งถ้าเป็นอาสาสมัครที่เป็นผู้หญิงอาจไม่สะดวกในการออกปฏิบัติหน้าที่ และนอกจากนี้ สภาพชุมชนของตำบลทะเลทรัพย์ ยังคงมีความดั้งเดิมของวิถีชีวิตความเป็นไทย เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด และไม่ได้อยู่ในเขตเมือง ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านนั้น ยังคงให้ผู้ชายเป็นผู้ออกไปทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงมักจะเป็นแม่บ้าน คอยดูแลครอบครัว และสำหรับช่วงอายุของอาสาสมัครส่วนใหญ่ที่อยู่ในช่วงวัยกลางคนคือ 31-40 ปี เนื่องจาก ในช่วงอายุดังกล่าว เป็นช่วงที่ผู้ชายสามารถในการจัดการชีวิตส่วนตัว และงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก เป็นช่วงที่มีวัยวุฒิ และคุณวุฒิในด้านร่างกายและจิตใจเหมาะสม ส่วนลักษณะข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในพื้นที่ ดังนั้น ลักษณะทั่วไปทางด้านอาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน จึงมีความสอดคล้องกัน

สำหรับข้อมูลในระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร และการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้น เนื่องจาก ในชุมชนได้มีการจัดตั้งอาสาสมัครในหมู่บ้านต่างๆ เป็นระยะเวลาไม่นานนัก โดยในบางหมู่บ้านเพียงมีการจัดอบรมอาสาสมัครเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ทำให้ระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 1-3 ปี ส่วนการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมส่วนใหญ่ สภาพความเป็นไปโดยปกติของชุมชน มีการเกิดเหตุอาชญากรรมไม่มากนัก ทำให้อาสาสมัครส่วนใหญ่ยังไม่เคยตกเหยื่ออาชญากรรม

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และอาสาสมัครมีระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจาก การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครในชุมชนมีการก่อตั้งเป็นระยะเวลาไม่นานนัก ประกอบกับ

ยังมีทางราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีนโยบายในการดำเนินงานของหน่วยอาสาสมัครไม่ชัดเจน และไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครมักจะอยู่ในระดับปฏิบัติ นั่นคือ การตรวจพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในช่วงเทศกาล และงานประเพณีต่างๆ ที่ในทุกชุมชนที่มีหน่วยอาสาสมัครตามจังหวัดต่างๆ ก็มีการปฏิบัติเช่นกัน

3. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยอาสาสมัคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ในบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับดี เนื่องจาก ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรัพย์ ส่วนใหญ่จะเป็นการออกตรวจพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และก่อนที่จะมาเป็นอาสาสมัครนั้น จะต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ บทบาท และการปฏิบัติงานของหน่วยอาสาสมัครที่ทางราชการจัดขึ้น ทำให้อาสาสมัครส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นอาสาสมัครเป็นอย่างดี

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

4.1. เพศ พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน นั่นคือ เพศมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของเพศชายและเพศหญิงในระดับการมีส่วนร่วมต่างๆ พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการวางแผนในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศพล เพ็งส้ม (2544:116) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะสนใจในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมก่อนการกระทำผิดมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครในชุมชนของตำบลทะเลทรัพย์นั้น พบว่า ในส่วนของกรวางแผนการปฏิบัติงานนั้น ส่วนใหญ่คือ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ กำนัน ซึ่งบุคคลในตำแหน่งเหล่านี้มักจะเป็นผู้ชาย

4.2. อายุ พบว่า อายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เนื่องจาก สภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครในชุมชนของตำบลทะเลทรัพย์นั้น ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก และไม่มียุทธศาสตร์สนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง ทำให้อาสาสมัครที่มีอายุต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนมกร สุวรรณรัตน์ (2541: 127) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3. ระดับการศึกษาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน พบว่า ระดับการศึกษาของอาสาสมัคร ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจป้องกันอาชญากรรม โดยเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครที่มีการศึกษาในระดับต่างๆ พบว่า อาสาสมัครที่มีการศึกษาในระดับน้อยคือ การศึกษาตั้งแต่ประถม – มัธยมศึกษา มีแนวโน้มที่มีการส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่า อาสาสมัครที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่า ผลการวิจัยที่ได้นี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527:104) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะทำให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจาก หน่วยอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรัพย์นั้นเพิ่งมีการดำเนินงานเป็นระยะเวลาไม่นานนัก ซึ่งผู้ริเริ่มในการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้านนั้น มักจะเป็นผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของอาสาสมัครส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงระดับปวช.เท่านั้น จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษาที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของหน่วยอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรัพย์นั้น แตกต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4. อาชีพที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน พบว่า อาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ผลการวิจัยดังกล่าว แม้จะได้ผลไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ตริโต สมบูรณ์ (2544:2) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดและการพนันในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในการควบคุมอาชญากรรม หรือยาเสพติด กล่าวคือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ รับจ้าง อาสาสมัคร ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน จะแจ้งความเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือช่วยรณรงค์ปราบปรามอาชญากรรม มากกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา แต่เมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของหน่วยอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรัพย์แล้ว ถือว่ามีผลที่สอดคล้องกับการศึกษานี้ นั่นคือ อาชีพของอาสาสมัครมีเพียง 4 ประเภทนั่นคือ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพข้าราชการตามลำดับ และไม่มีอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษา

4.5. รายได้ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน พบว่า รายได้ของอาสาสมัคร ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานในข้อนี้ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุภาพ ธิรลภา, 2528:21-22 (อ้างถึงใน สำเร็จ ผลรอด, 2550:16) ที่

กล่าวว่า อาสาสมัครที่มีรายได้สูงย่อมมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนสูงกว่าอาสาสมัครที่มีรายได้ต่ำ เพราะ เมื่ออาสาสมัครมีความพร้อมทางสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพ ที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครจำแนกตามรายได้นั้น พบว่า อาสาสมัครที่มีรายได้มากมีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมมากกว่า อาสาสมัครที่มีรายได้น้อย

4.6. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน เพียงบางส่วน นั่นคือ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนของอาสาสมัคร มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันอาชญากรรม และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนน้อยกว่า มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2527:104) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานาน มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ เนื่องจาก หน่วยอาสาสมัครของชุมชนทะเลทรายนั้น มีระยะเวลาการดำเนินการเพียงไม่กี่ปี และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน พบว่า บางหมู่บ้านมีการเกณฑ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นอาสาสมัคร และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี เพื่อให้เหมาะกับสภาพการทำงานในการออกตรวจและการให้ความช่วยเหลือกับชาวบ้าน ดังนั้น ผู้ที่เป็นอาสาสมัครจึงไม่จำเป็นที่จะมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานานเสมอไป

4.7. ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เนื่องจากเมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานของอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรายพบว่า มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครเป็นระยะเวลาไม่นานนัก ประกอบกับข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครนั้น ส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครอยู่ระหว่าง 1-3 ปี และที่เหลือคือ ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครน้อยกว่า 1 ปี และ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21 เท่านั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรายมีระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครไม่แตกต่างกันมากนัก จึงทำให้มีระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน

4.8 การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน พบว่า การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เนื่องจาก ลักษณะทั่วไปของอาสาสมัครในชุมชนทะเลทรัพย์ ส่วนใหญ่ยังไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และประกอบกับประวัติในการเกิดอาชญากรรมของชุมชนที่ผ่านมา ก็มีจำนวนไม่มาก เนื่องจากก่อนมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) นั้นมีตำรวจบ้านคอยสอดส่องดูแลร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ก่อนส่งผลให้อาชญากรรมในพื้นที่เกิดขึ้นน้อย ทำให้ส่วนใหญ่อาสาสมัครยังไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ข้อเสนอแนะ

1. มุ่งเน้นความสัมพันธ์ภายในชุมชน การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครอป.พร. ในชุมชนทะเลทรัพย์นั้น มีระยะเวลาการเริ่มดำเนินงานไม่มากนัก ในการรับสมัครอาสาสมัครในแต่ละหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ แต่ในบางหมู่บ้านต้องมีการเกณฑ์ชาวบ้านบางส่วนมาเป็นอาสาสมัคร ดังนั้น การให้ความรู้ การอบรม และการทำความเข้าใจกับชาวบ้านจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้ชาวบ้านมีความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นอาสาสมัคร และทำให้ชาวบ้านเกิดความสามัคคีและห่วงใยในชุมชนของตนเองผู้นำชุมชนต้องมีโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน และประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและสนับสนุนให้เพศหญิงเข้ามามีบทบาทให้มากกว่านี้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตั้งใจจริงในการบริหารงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร. ของชุมชนทะเลทรัพย์นั้น ยังไม่มีนโยบายในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าผลการดำเนินงานจะไม่เด่นชัดมากนัก แต่ผลจากการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครอป.พร. นั้น ทำให้จำนวนอาชญากรรมในชุมชนลดลง และดำเนินงานด้านการบรรเทาทุกข์ และการให้ความช่วยเหลือกับชาวบ้านที่ประสบภัยต่างๆ ดังนั้น ในการดำเนินงานของอาสาสมัครในขั้นต่อไป จึงควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง และมีนโยบายการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเป้าหมายของการดำเนินงาน รวมไปถึงควรจัดสรรงบประมาณที่จำเป็นในการดำเนินงานของหน่วยอาสาสมัครในหมู่บ้านให้เพียงพอ

3. การทบทวนกฎระเบียบของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครอป.พร. ในชุมชน ทะเลทรัพย์ ควรมีการจัดอบรมทั้งเชิงทฤษฎี และเชิงปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ และมีการทบทวนข้อควรปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานเนื่องจากการฝึกอบรมให้กับอาสาสมัครจะทำให้อาสาสมัครมีความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของอาสาสมัครมากขึ้น และทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในการออกปฏิบัติงาน ทำให้อาสาสมัครกล้าในการตัดสินใจในขณะปฏิบัติหน้าที่ และจำทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1. ปัญหาอุปสรรคในการเก็บข้อมูลเนื่องจากชุมชนที่ลงพื้นที่นั้นเก็บข้อมูลได้ไม่เป็นระบบ ทำให้ข้อมูลบางอย่างเกิดการสูญหาย ข้อมูลไม่ครบ เช่น จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โครงสร้างอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นต้น
2. เวลาในการลงพื้นที่สัมภาษณ์มีเวลาน้อยเกินไป ผู้ให้สัมภาษณ์มีเวลาให้เราอย่างจำกัดข้อมูลบางอย่างอาจจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครของอป.พร. กับชุมชนอื่น เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในด้านต่างๆ
2. ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอป.พร. นั้นควรทำการการศึกษาอีกครั้ง เมื่อมีนโยบายการทำงานที่ชัดเจน และมีความพร้อมทั้งในด้านของงบประมาณและกำลังคน เพื่อให้ทราบว่า เมื่อสถานการณ์ทางด้านความพร้อมในปัจจุบันสนับสนุนมีอย่างเพียงพอแล้ว ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครที่ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลาในการร่วมเป็นอาสาสมัคร และการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม จะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม. นโยบายการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรม. <http://www.pdcc-police.com/news.php?code=1166>. กรุงเทพฯ :
กระทรวงมหาดไทย, 2551
- กรรถภิรมย์ บุญญฤทธิ์. การศึกษาความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- ไกรสร วิศิษฎ์วงศ์. การจัดการเพื่อการบริหารการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของประเทศไทย ศึกษา
เฉพาะกรณี พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- คณะรัฐศาสตร์. การป้องกันอาชญากรรม. แหล่งที่มา:
<http://www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/prevention-cri.htm>. [30/06/2009]
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย สุทธิ สุขยั้ง และมุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ. ยุติธรรมชุมชน : การเปิดพื้นที่ของ
ชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เด็อนตุลา, 2551.
- ชัยพร พานิชอัตรา. ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.
- ตรีโต สมบูรณ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดและการพนัน
ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2544
- ทศพล เพ็งส้ม. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ธงชัย ณรงค์โยธิกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน พ.ศ. 2544. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, 2545.
- ถวิลวดี บุรีกุล. การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ:
พานิชพระนคร (2535) , 2550.

- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด, 2545.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. อาชญาวิทยา : สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก.สหายบลิ๊กการพิมพ์, 2537.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม ปัญหาอุปสรรคและแนวทางควบคุม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2531.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ จำกัด, 2550.
- วรวิมล พละบุตร. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรทางถนน : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548.
- วิเชียร สิงห์ปรีชา. บทบาทของตำรวจในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ลิขิต ธีรเวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- สมชาย นุ่มโต. บทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมตามความคาดหวังของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- สมนึก คชตั้ง. การพัฒนาระบบการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการปรับปรุงโครงสร้างของกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สำเริง ผลรอด. การมีส่วนร่วมของผู้ขั้บรณนตรีบ้จ้่างสาธารณะกับการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- เสริน ปุณณะหิตานนท์. การกระทำในสังคม สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2515.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุดสงวน สุธีสร. อาชญาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

สุตรไพศาล. กฎหมาย อปพร. พ.ศ. 2552 ตามคูปอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุตรไพศาล, 2549.

อรรถนพ ชูบำรุง. ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.

ภาษาอังกฤษ

Best, J. W., & Kahn, J.V. Research in education. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon, 1993.

Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity. World Development. (January 1980),1977.

Erwin, William. Participation Management: Concept, Theory and Implementation. Atlanta, Ga : Georgia State University,1976.

Hartjen, C.A. Crime and Criminalization. New York: Praeger,1974.

Harold, J.V. and Ira. J. Silverman. Criminology and Crime. New York : Harper & Publishers, 1986.

Kaufman, H.f. Participation in Organization Activities in Selected Kentucky Localities. Agricultural Experiment Station Bulletin 3,1949.

Matsushita, T. Crime in Japan A Search for the Causes of Law and Decreasing Criminality. Resource Material Series,1976.

Plosecove, M.. Some Causative in Criminality. Washington : U.S. Government Printing Office,1931.

Sutherland & Cressey. Principles of Criminology. New York : J.B. Lippincott,1966.

Vetter & Silverman. Criminology and Crime. New York : Harper& Row, 1986.

White, A.T. The Community Participation : A Discussion of the Agreement. New York : United Nation Children's Fund,1982.

Wilson & McLaren. Police Administration. New York : McGraw Hill, 1973.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

การศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความแม่นยำในการศึกษา คำตอบของท่านจะช่วยสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยขอเรียนยืนยันว่าคำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ตามความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
2. อายุ
 1. ต่ำกว่า 31 ปี
 2. 31 – 40 ปี
 3. 41 – 50 ปี
 4. 50 ปี ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 1. ประถมศึกษา
 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 4. อนุปริญญา/ปวส.
 5. ปริญญาตรี
 6. สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 1. เกษตรกรรม
 2. รับจ้าง
 3. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 5. พนักงานเอกชน
 6. อื่นๆ
5. รายได้ต่อเดือน
 1. น้อยกว่า 7,000 บาท
 2. 7,000-15,000 บาท
 3. 15,001-20,000 บาท
 4. 20,001-25,000 บาท
 5. มากกว่า 25,000 บาท
6. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในชุมชน
 1. น้อยกว่า 5 ปี
 2. 5-10 ปี
 3. 11-15 ปี
 4. 16-20 ปี
 5. 20 ปีขึ้นไป

7. ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)
1. น้อยกว่า 1 ปี
 2. 1-3 ปี
 3. 3-5 ปี
8. การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
1. ไม่เคย
 2. เคย 1 ครั้ง
 3. เคย 2 ครั้ง
 4. เคยมากกว่า 2 ครั้ง

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการวางแผน					
9. เข้าร่วมประชุมหารือกับชาวบ้าน เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชน					
10. เข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการวางแผนรักษาความปลอดภัยในชุมชน					
11. เข้าร่วมกำหนดเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน					
12. เข้าร่วมคัดเลือกคณะกรรมการหรือชุดทำงานเพื่อบริหารจัดการการป้องกันอาชญากรรม					
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
13. เข้าร่วมในการตัดสินใจจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครอปพร.					
14. เข้าร่วมในการตัดสินใจเลือกคณะกรรมการของหน่วยอาสาสมัครอปพร.					
15. เข้าร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงานของอปพร.					
16. เข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานของอปพร.					
17. เข้าร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของอปพร.					

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
18. เข้าร่วมตรวจตราพื้นที่และดูแลความเรียบร้อยในชุมชน					
19. ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ของชุมชน					
20. ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน					
21. ลดอบายมุขในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ					
22. ระวังเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ					
23. อบรม ถ่ายทอดความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม					
24. แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
25. มีส่วนร่วมในการสรุปผลงานตามเป้าหมายที่วางไว้					
26. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับคณะกรรมการ					

ส่วนที่ 3 บทบาทของหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกัน
อาชญากรรมในชุมชน

คำถาม	ความคิดเห็น	
	ใช่	ไม่ใช่
	1	0
28. อปพร.สามารถจับกุมผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับตำรวจ		
29. อปพร.มีหน้าที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ตำรวจ		
30. อปพร.มีหน้าที่ออกตรวจตราความสงบเรียบร้อยในชุมชน		
31. อปพร.มีหน้าที่สืบสวนข้อมูลก่อนเกิดเหตุในชุมชน		
32. อปพร.มีหน้าที่ให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน		
33. อปพร. มีหน้าที่ให้ความรู้ในการปกป้องตนเองจากอาชญากรรมในชุมชน		
34. อปพร.ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม ในชุมชน		
35. อปพร.สามารถสอบสวนผู้กระทำผิดได้ทันทีโดยไม่ต้องส่งมอบเจ้าหน้าที่ ตำรวจ		
36. อปพร.สามารถสื่อสารให้หน่วยงานหน่วยงานในท้องถิ่นดำเนินการป้องกัน อาชญากรรมได้		
37. อปพร.สามารถสังการจับกุมผู้กระทำผิดได้โดยไม่ต้องขอหมายศาล		
38. อปพร.สามารถวางระบบการรักษาความปลอดภัยในชุมชนโดยอิสระเพื่อ ความรวดเร็ว		

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอปพร.ในชุมชน
ทะเลทราย

คำถามในการสัมภาษณ์

1. การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอปพร. ในชุมชนทะเลทรัพย์มีการดำเนินงานอยู่ในระดับใด (แผนงาน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป้าหมาย)
2. ในการวางแผนของหน่วยอาสาสมัคร การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน มีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไร (รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ดำเนินงาน ได้มาอย่างไร และจัดสรรอย่างไร)
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอปพร. ส่วนใหญ่มีลักษณะอย่างไร (เช่น เพศ อายุ ผู้นำชุมชน อาชีพ เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอยู่เสมอ เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้การยกย่อง เป็นผู้ที่เคยประสบเหตุร้าย)
4. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม หรือไม่ อย่างไร
5. บทบาทของอปพร. ในการมีส่วนร่วมการป้องกันอาชญากรรมมีมากน้อยเพียงใด (ก่อนการเกิดเหตุมีบทบาทอย่างไร หลังเกิดเหตุแล้วมีบทบาทอย่างไร)
6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของอปพร. มีอะไรบ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสาวิตรี ณรงค์น้อย เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2527 ที่จังหวัดชุมพร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปี พ.ศ.2549

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย